

# STLOVENE SKI vestnik

Letnik XIII.

Celovec, petek, 4. oktober 1968

Štev. 39 (1373)

Obisk zveznega prezidenta Jonasa  
v Jugoslaviji:

## Manifestacija avstrijsko-jugoslovanskega prijateljstva

Obe državi zgled, kako lahko vzajemno zaupanje  
in obojestransko razumevanje prispevata k ohranitvi miru v svetu

Tako v Avstriji kot v Jugoslaviji prevladuje te dni mnenje, da bo sedanji uradni obisk zveznega prezidenta Jonasa izzvenel kot manifestacija avstrijsko-jugoslovanskega prijateljstva ter demonstracija dobrega sosedstva med Avstrijo in Jugoslavijo. V tem duhu so bili napisani obširni članki, ki so jih v pozdrav visokemu gostu objavili vsi jugoslovanski listi; v tem smislu so izzvenele prve pozdravne besede in zdravice, ki sta jih izmenjala predsednika Jonas in Tito; v takem vzdušju pa se obisk odvija tudi na vsakem koraku, saj je prisrčnost, s katero najvišjega reprezentanta Avstrije sprejemajo povsod med njegovim bivanjem v Jugoslaviji, gotovo izraz iskrenega veselja in zadovoljstva sprčo uspešnega razvoja odnosov med obema državama in njunimi narodi.

Za raven teh odnosov je značilno, da med Avstrijo in Jugoslavijo danes ni več spornih problemov, ki bi lahko ogrožali vsestransko sodelovanje. Ostala so le vprašanja skupnega interesa, namreč vprašanja, ki jim obe državi bodisi z ozirom na svetovne dogodke ali pa še posebno z bilateralnega vidika pripisujejo pozornost v pripravi, da bo nadaljnje ob-

ravnavanje in reševanje medsebojne odnose samo že poglobilo in utrdilo. Med ta vprašanja nedvomno spada tudi problematika slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji in ni naključje, da je predsednik Tito že v svojih pozdravnih besedah naglasil, da prizadevanja za svoboden in enakopraven razvoj obeh manjšin smatra za pomemben faktor medsebojnega razumevanja med narodi obeh držav.

Skupne interese pa imata Avstrija in Jugoslavija tudi pri obravnavanju svetovnih dogodkov, kar se je pokazalo zlasti v današnjem položaju, ko se je človeštvo znašlo pred novimi zaostritvami ter so za ohranitev svetovnega miru bolj kot kdajkoli potrebni napor vseh držav in narodov. Tukaj pa ravno ti dve državi, ki sta kljub različnim političnim sistemom in ideološkim pogledom znali najti pot dobrega sosedstva in iskrenega prijateljstva, lahko služita vsemu svetu kot zgled, kako lahko vzajemno zaupanje in obojestransko razumevanje prispevata h gospodarskemu in socialnemu napredku ter ohranitvi in vzdrževanju miru v svetu.

čajnih formalnosti, kot so slavnostni sprejemi, polaganje venca ob spomeniku neznane vojaka na Avali, slovesna predstava v beograjskem gledališču (bale "Ohridska legenda"), ogled raznih ustanov in podjetij itd. V Parku prijateljstva v Novem Beogradu je predsednik Jonas zasadil drevo — lipo, v mestni skupščini pa je prisostvoval svečani seji, na kateri mu je predsednik skupščine izročil zlato spominsko plaketo Beograda.

Eden izmed šestih dni obiska v Jugoslaviji — namreč sredo — je veljal Sloveniji. V Ljubljani je bil predsednik Jonas v poslopu republiške skupščine gost predsednika Sergeja Kraigherja, obiskal je ljubljanski mestni svet ter Narodno in univerzitetno knjižnico ter si ogledal razne druge zanimivosti. Na poti na Brione se je ustavil v SR Hrvaški, kjer je obisk veljal predvsem glavnemu mestu Zagrebu, od koder je potoval dalje proti Dubrovniku. Danes dopoldne se bodo avstrijski gostje z ladjo odpeljali na Brione, kjer se bo po nadaljnjih avstrijsko-jugoslovanskih razgovorih in objavi uradnega sporočila jutri s poslovnim kosilom zaključil šestdnevni uradni obisk zveznega prezidenta Jonasa v Jugoslaviji.

O tem obisku zdaj splošno prevladuje mnenje, da bo prispeval k nadaljnji utrditvi prijateljskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo ter pozitivno vplival na reševanje vseh vprašanj skupnega interesa.

Zvezni prezident Jonas s soprogo in ostalimi spremljevalci, med katerimi je tudi zunanji minister dr. Waldheim, so bili iskrenega in prisrčnega sprejema deležni že ob prihodu na beograjsko letališče in po vsej poti do samega Beograda. Povsod je bilo polno zastav in polno ljudi, ki so vzklicali visokemu gostu iz sosedne države; o pomenu, ki ga pripisuje Jugoslavija temu obisku, pa so pričali tudi številni transparenti, ki so opozarjali na dobro sosedstvo in prijateljstvo med obema državama.

Prvi uradni izraz temu vzdušju je dal jugoslovanski predsednik Tito, ki je v svoji zdravici izrazil veselje, da se prijateljski odnosi med Jugoslavijo in Avstrijo ugodno razvijajo na mnogih področjih. "Menimo, da odraža ozračje vzajemnega zaupanja in dobrih sosedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo najbolj razmere ob naši skupni meji, ki sodi med najbolj odprte meje v Evropi. Vedno bolj živahni turistični in blagovni promet priča, da je na naši celine nujno in mogoče — v interesu trajnih in trdnih odnosov, kljub razlikam, ki obstajajo — zgraditi mostove prijateljstva ter praktično razvijati medsebojno koristno sodelovanje. Zlasti cenimo prizadevanja avstrijske vlade, da bi pripadnikom slovenske in hrvaške narodnosti, ki živijo na ozemlju republike Avstrije, ustvarila razmere za normalen, svoboden in enakopraven razvoj v okviru vaše skupnosti, kar sodi med pomembne dejavnike vzajemnega razumevanja naših narodov." V svoji zdravici se je predsednik Tito zavzel za nadaljnje poglobljanje vsestranskega sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo ter naglasil tudi skupne interese in napore obeh držav za ohranitev svetovnega miru.

Podobno je v svojem govoru tudi zvezni prezident Jonas opozoril na ugoden razvoj avstrijsko-jugoslovanskih odnosov kljub različnim gospodarskim in družbenim ureditvam ter izrazil željo, da bi se sodelovanje še naprej razširilo in poglobilo. Posebej je omenil tozadevni razvoj v obmejnih predelih Koroške in Štajerske, kjer "so se pomnožili ne-

posredni stiki ljudi čez državno mejo, tako da je meja v glavnem izgubila svoj razmejitveni značaj. Za medsebojno razumevanje so postali posebno učinkoviti stiki na številnih področjih, tako med oblastmi kot med kulturnimi ustanovami, predvsem pa med mladino obojestranskih krajev. Ta razvoj bi nas moral opogumiti, da bi še bolj intenzivno gojili medsebojne stike." Govoreč o potrebi po miroljubnem reševanju mednarodnih problemov je predsednik Jonas dejal, da morebitne težave ne smejo odvrniti od nadaljnjih naporov, ki služijo mednarodni pomiritvi in sodelovanju čez družbene in ideološke meje.

"To nas bo približalo cilju, ki stoji pred nami vsem — Evropi, v kateri ne bosta več vladala napetost in strah, v kateri bodo lahko narodi, ne glede na meje, živeli složno v miru, gospodarsko varni in človeško svobodni."

V konkretni obliki so bili zioroma še bodo vsi v pozdravnih govorih in zdravicah le nakazani problemi obravnavani med uradnimi avstrijsko-jugoslovanskimi razgovori, ki so se v torek začeli v Beogradu ter se bodo danes popoldne nadaljevali na Brionih. Mimo tega pa je spored obiska vseboval še dolgo vrsto za take priložnosti ob-

## Slovenščina pri upravnih oblasteh dovoljena

Nadaljevanje razgovorov med vlado in predstavniki manjšine?

V zadnjem tednu tik pred odhodom zveznega predsednika Jonasa na uradni državni obisk v SFR Jugoslavijo sta nas presenetili v tisku kar dve poročili, ki zadevata naše vprašanje. Pri prvem gre za vest, da je koroška deželna vlada opozorila svoje podrejene organe na svoj svojačasni odlok, po katerem "je v upravnih in sodnih okrajih Koroške s slovenskim ali mešanim prebivalstvom slovenski jezik dodatno k nemškemu dopuščan kot uradni jezik"; pri drugem pa za intervju, ki ga je dal kancler dr. Klaus glavnemu uredniku "Našega tednika".

Kolikor smo mogli dognati, vsebuje navodilo koroške deželne vlade k gornjemu odloku, da je pri deželnih upravnih oblasteh okrajev s slovenskim in mešanim prebivalstvom dovoljena uporaba slovenščine. Pri ustmenih intervencijah v slovenščini mora uradnik, ako sam ne obvlada slovenskega jezika, pritegniti tolmača, slovenske pismene vloge pa je treba na račun urada prevesti v nemščino. Na zahtevo stranke je treba nemški odločki dodati tudi slovenski prevod, prav tako na račun urada. Pri koroški deželni vladi sami je uporaba slovenščine dovoljena le za pismene vloge, ne pa pri ustmenih intervencijah.

Ze dejstvo samo, da smo šele zdaj izvedeli za ta odlok, ki baje izvira že iz leta 1955, prikazuje problematičnost rešitve. Tudi ob dejstvu, da gre le za tako imenovani zunanji uradni jezik, in to le za pomožni jezik, ker je predvidena tudi pritegnitev tolmača, pa pomeni ta ukrep koroške deželne vlade korak naprej, ki ga jemljemo koroški Slovenci z zadovoljstvom na znanje.

To tembolj, ker je iz njega razvidno, da je koroška deželna vlada pravilnega mnenja, da je določilo člena 7 odst. 3 državne pogodbe neposredno izvršljivo, kakor to izhaja tudi iz objasnjevalnih pripomb k posameznim členom v Posebnem delu II (ad 517 prilog k stenografskim zapisnikom državnega zbora (VII. G. P.) ob sprejetju državne pogodbe.

Prav z ozirom na to dejstvo pa smo razočarani nad bistveno točko izvajanja kanclerja dr. Klause, ki je mne-

nja, da je primerno, "da se pred razgovori z zastopniki slovenske manjšine razčistijo še nekatera vprašanja med zvezo in deželo, o čemer so točasnno v teku pogajanja". Koliko vemo, gre pri trenutnih pogajanjih med zvezo in deželo, ki pa so že dalj časa tako rekoč zamrznjena, prav za vprašanje uporabe slovenskega uradnega jezika pred upravnimi oblastmi, katero rešitev si kancler Klaus, kakor znano, predstavlja na način, ki smo ga tako koroški Slovenci kakor koroška deželna vlada zavrnili.

Mi se vsekakor strinjamo s koroško deželno vlado, da je tozadevno določilo neposredno izvršno in ni potreben noben poseben izvajalni zakon razen uradnega potrdila tega dejstva s strani zvezne vlade kot kompetentne oblasti za definitivno reševanje manjšinskih vprašanj.

Prav tako smatramo, da bi morali biti zastopniki manjšine prisotni tudi že pri posvetovanjih med zvezo in deželo glede manjšinskih vprašanj, da ne bi bila manjšina na koncu postavljena le še pred gotova dejstva, kakor se je to zgodilo ob sprejetju manjšinskega šolskega zakona ter manjšinskega zakona o sodnem jeziku. Tozadevni predlog manjšine je žel vsekakor v to smer in je manjšina na izrecno željo predlagala tudi že svoje zastopnike za ta posvetovanja, ne da bi do danes bili vabljani na posvete, ki so po izjavi kanclerja baje v teku.

Dejstvo, da sta tako odlok kakor intervju prišla v javnost tik pred uradnim obiskom državnega predsednika v SFR Jugoslaviji, pa prikazuje ponovno mednarodni aspekt določil v zaščito slovenske in hrvaške manjšine v drž. pogodbi. To se jasno vidi tudi pri obisku samem, ko je manjšinsko vprašanje prisotno tako v razgovorih kakor v tisku. Vedno pa bo od nas samih odvisno, koliko pravic si bomo priborili. Najbolj učinkovita borba je v tem, da se poslužujemo danih možnosti tako na šolskem kakor na jezikovnem področju pred upravnimi in sodnimi oblastmi.

## Tudi 27. april

državni praznik  
Slovenije

V republiški skupščini SR Slovenije so prejšnji teden med drugim razpravljali tudi o predlogu, naj bi 27. april kot dan ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda razglasili za državni praznik. Pristojna zborna republiške skupščine sta predlog soglasno sprejela in tako bodo že prihodnje leto obhajali 27. april kot državni praznik SR Slovenije. Vendar pa kljub temu tudi 22. julij kot dan vstaje slovenskega ljudstva še naprej ostane slovenski državni praznik.

Na istem zasedanju skupščine je bila tudi obširna razprava o vprašanjih narodne obrambe, o katerih je izčrpano poročilo podal predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Stane Kavčič.

## U Tant poziva

Glavni tajnik Združenih narodov U Tant je na začetku letošnjega zasedanja glavne skupščine OZN naslovil nov poziv na velesile, naj napravijo vse potrebno za rešitev medsebojnih problemov in s tem za ohranitev svetovnega miru.

Izrazil je prepričanje, da bi bilo koristno, če bi se zunanji ministri Amerike, Francije, Sovjetske zveze in Velike Britanije, ko se bodo udeležili zasedanja glavne skupščine OZN, sestali in se pogovorili o skupnih problemih. Tak sestanek zunanjih ministrov bi po mnenju U Tanta lahko pripeljal do srečanja šefov in vlad starih velikih sil, pobuda take vrste v sedanjem trenutku pa je po besedah glavnega tajnika OZN potrebna kot protitež zaviranju popuščanja napetosti in odnosih med Vzhodom in Zahodom, kar so povzročili nedavni dogodki.

V svojem poročilu glavni skupščini OZN je U Tant zelo ostro obsodil vmešavanje velikih sil v notranje zadeve malih držav ter poudaril: Skrajni čas je, da bi velike vojaške sile razumele, da njihova sedanja vojaška superiornost, s katero toliko računajo in jo začenjajo tako svobodno uporabljati, predstavlja sama po sebi veliko nevarnost, ki je vedno prisotna.

## Mir in varnost

ter razvoj sveta so nedeljivi

Ob zaključku konference neatomskih držav v Ženevi so udeleženci — predstavniki 92 držav iz vseh predelov sveta v posebni resoluciji naglasili, da so mir in varnost ter razvoj sveta nedeljivi. V sklepni deklaraciji je rečeno, da prihodnosti človeštva ni mogoče zagotoviti, ne da bi v celoti preprečili uporabo sile oziroma grožnjo s silo, kar se ujema z duhom ustanovne listine OZN. Zato so udeleženci konference izrazili kot svojo sveto dolžnost, da vse države sveta opomnijo, naj spoštujejo načela ustanovne listine OZN.

Na konferenci so posebej ugotovili, da je neogibno treba končati oborožitevno tekmo ter pospešiti proces atomske, splošne in popolne razorožitve pod učinkovitim mednarodnim nadzorstvom.

AVSTRIJSKO GOSPODARSTVO V PRVEM POLLETJU:

## Uspešen razvoj zunanje trgovine vplival na zmanjšanje primanjkljaja v plačilni bilanci

Direktorij avstrijske Narodne banke je objavil obširno poročilo o razvoju avstrijske zunanje trgovine v prvih šestih mesecih tega leta. Med drugim je iz tega poročila razvidno, da je skupna vrednost avstrijskega uvoza v prvem polletju 1968 znašala 31,4 milijarde šilingov in vrednost izvoza 24,2 milijarde šilingov. Avstrijski izvoz se je v omejenem obdobju povečal za 8 odstotkov v primerjavi s prvim polletjem minulega leta, medtem ko je uvoz narasel za 6 odstotkov. Spricho tega razvoja se je primanjkljaj v zunanjetrgovinski plačilni bilanci zmanjšal za 179 milijonov šilingov ali 2,5 odstotka, vendar pa je kljub temu še vedno znašal skupno 7,1 milijarde šilingov.

Posebno uspešno se je v prvih šestih mesecih tega leta razvijal izvoz Avstrije v dežele EFTA. Ta izvoz se je namreč povečal za 18,7 odstotka na 5,73 milijarde šilingov ter je predstavljal že 23,6 odstotka celotnega avstrijskega izvoza. Največji porast (za 44,3 %) je dosegel izvoz v Veliko Britanijo, na Portugalsko je Avstrija izvozila za 35,1 odst. več blaga, na Švedsko za 19,3 % in v Švico za 13,3 %. Na ta porast je zlasti vplival povečani izvoz strojev in prometnih sredstev, pa tudi izvoz raznih polfabrikatov in finalnih izdelkov se je prav dobro razvijal.

Pretežni del svoje zunanje trgovine odvija Avstrija slej ko prej z državami EGS. V prvem polletju se je izvoz v te države povečal za 5,5 odstotka na 9,86 milijarde šilingov, uvoz pa za 3,7 odstotka na 18,05 milijarde šilingov. Na prvem mestu med temi državami je za Avstrijo Zahodna Nemčija: avstrijski izvoz v to državo se je povečal za 15,4 % na 5,64 milijarde šilingov in uvoz Avstrije iz Zahodne Nemčije za 3,4 % na 12,73 milijarde šilingov. Tudi z ostalimi dr-

žavami EGS je Avstrija povečala svojo blagovno izmenjavo, le trgovina z Italijo je v prvem polletju tega leta nazadovala, izvoz za 9,8 in uvoz za 1,7 odstotka.

Nadaljnje povečanje je zabeležila Avstrija tudi pri svoji trgovini z vzhodnimi deželami: uvoz se je povečal za 6,7 odstotka na skupno 2,9 milijarde šilingov in izvoz je

narasel za 2,1 odstotka na 3,8 milijarde šilingov. Povečal se je izvoz avstrijskega blaga v Sovjetsko zvezo (za 11,4 %), na Madžarsko (18,7 %), Poljsko (14,1 %), Češkoslovaško (15,1 %) in v Albanijo (77,9 %), nasprotno pa se je zmanjšal izvoz v Romunijo (za 8,4 %), Vzhodno Nemčijo (11 %) in Bolgarijo (33,6 %). Avstrijski uvoz se je povečal iz Sovjetske zveze (za 19,2 %), Češkoslovaške (21,9 %), Madžarske (42,8 %), Poljske (1 %), Vzhodne Nemčije (5,7 %), Romunije (19,7 %) in Albanije (104,3 %), le uvoz iz Bolgarije je nazadoval za 9,4 odstotka. Blagovna izmenjava z Jugoslavijo pa je izkazovala v prvem polletju porast izvoza za 43,3 %, medtem ko je uvoz nazadoval za 1,2 odstotka.

## Na svetu je dovolj nafte

Ceprav poraba neverjetno hitro narašča, strokovnjaki menijo, da ni treba imeti skrbi glede nadaljnje oskrbe človeštva s petrolejem in drugimi energetskimi viri. Lani so na primer po vsem svetu pridobili 1750 milijonov ton petroleja, toda svetovne zaloge te nadvse dragocene surovine cenijo danes na okrog 57 milijard ton. Naravnega plina so lani pridobili 790 milijard kubičnih metrov, zaloge pa znašajo menda okoli 35.000 milijard kubičnih metrov. Ne upoštevajoč zaloge s še neraziskanih področij ter ležišč, ki jih s sedanjimi pripomočki še ni mogoče izkoriščati, je razmerje med zalogami in proizvodnjo zdaj zadovoljivo: 32:1 pri petroleju in 42:1 pri naravnem plinu.

Vendar pa strokovnjaki hkrati že poudarjajo, da bo treba pospešiti podmorsko raziskovanje petrolejskih ležišč, če hočemo vsemu svetu že vnaprej zagotoviti preskrbo z energetskimi viri tja do konca stoletja in še dalje. Dosedanje ugotovitve kažejo, da je na najbolj dostopnih podmorskih področjih vsega sveta na razpolago kar 100 milijard ton surovega petroleja.

Tudi preskrba Evrope z nafto po stalnih cenah je zagotovljena vsaj za prihodnja leta. Do te ugotovitve so prišli strokovnjaki Evropske gospodarske skupnosti v Bruslju, ki so izdelali predvidevanja do leta 1980. Leta 1950 je porabilo šest držav, ki so danes vključene v EGS, skupno 28 milijonov ton nafte, leta 1966 je znašala poraba že 249 milijonov ton; do leta 1970 se bo potrošnja dvignila predvidoma na okroglo 350 milijonov ton, deset let pozneje, torej leta 1980, pa računajo s potrošnjo 600 milijonov ton. Tega porasta potrošnje ne pričakujejo zaradi naraščajoče porabe bencina in gorilnega olja, marveč zaradi povečane porabe petrokemičnih proizvodov v industriji.

Po drugi strani pa so lastne zaloge zahodnoevropskih držav razmeroma majhne, saj ugotavljajo, da so v državah EGS do sedaj ugotovili ležišča, ki obsegajo komaj

214 milijonov ton nafte, kar je le ena tisočinka možne svetovne proizvodnje. Zato se prav te države zelo močno zanimajo za izsleditev novih nahajališč ter pripisujejo velik pomen tudi raziskovanju morskega dna.

Vendar pa kljub čedalje večji potrošnji ne računajo s tem, da bi se cene znatno povečale. Zlasti odpiranje novih petrolejskih virov na bližnjem vzhodu in v Sahari je dovedlo do sorazmerno visoke ponudbe za prihodnje desetletje. To pomeni, da svetovna proizvodnja narašča dovolj naglo in torej ni treba imeti skrbi za nadaljnjo preskrbo človeštva — vsaj s petrolejem.

## Italijani radi potujejo

Ceprav je Italija bogata na turističnih zanimivostih in privlači vsako leto mnogo milijonov turistov iz vseh delov sveta, pa po drugi strani tudi Italijani zelo radi potujejo v druge dežele. Uradni podatki za prvo polletje letošnjega leta namreč prikazujejo spet močan porast izdatkov za turizem.

V prvih šestih mesecih tega leta so izdatki Italijanov, ki so prekoračili državno mejo zaradi turizma, znašali 93,5 milijarde lir, kar predstavlja porast za 14,7 milijarde lir oziroma za 18,7 odstotka v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta. Na podlagi teh podatkov pričakujejo, da bodo Italijani do konca tega leta napravili najmanj 200.000.000.000 lir za potovanja in počitnice izven domovine.

Prav tako pa je turizem Italijanov močno narasel tudi doma. V prvem polletju so v hotelski receptivnosti zabeležili 7.931.298 domačih gostov s 24.758.686 nočninami. Porast v primerjavi s istim obdobjem lani je znašal okroglo 100.000 gostov in več kot 800.000 nočnin, v odstotkih pa 1,5 oz. 3,5 %. Izven hotelov pa so našli 938.515 domačih gostov in 15.334.893 nočitev; tukaj je obsegal porast okoli 100.000 gostov (13,8 %) in več kot 1,1 milijona nočitev (7,5 %). V celoti je italijanski domači turistični promet narasel za 2,8 % gostov in za 5 % nočitev.

## GOSPODARSKI DROBIŽ

● Brazilija je v letošnjem avgustu zabeležila nov rekord pri svojem izvozu kave. V omenjenem mesecu je namreč izvozila 1 milijon 820.357 vreč kave (po 60 kg). V prvih osmih mesecih tega leta se je brazilski izvoz kave povečal za okoli 20 odstotkov.

● Po podatkih za obdobje januar–avgust 1968 je skupno število turističnih nočitev v Jugoslaviji večje kot v istem obdobju lanskega leta, in sicer za 5 %. Število nočitev domačih turistov se je povečalo za 3 %, pri inozemskih gostih pa za 7 %.

● Dolež Južne Afrike pri svetovni proizvodnji zlata (brez Sovjetske zveze in LR Kitajske) se je lani povzpela na rekordno višino 81,8 odstotka. Južna Afrika je lani pridobila 30,53 milijona čistih unč zlata. Pa tudi letos je Južna Afrika že v prvem polletju pridobila 15,6 milijona finih unč zlata.

● Konec letošnjega avgusta so vloge pri avstrijskih bankah in hranilnicah prvič presegle skupno vsoto 10 milijard šilingov. V zadnjih petih letih se je stanje hranilnih vlog podvojilo. V prvih osmih mesecih tega leta so se hranilne vloge povečale za 7 %, medtem ko se je stanje posojil povečalo za 5,6 odstotka.

● V Italiji so podpisali nove pogodbe o gradnji avto cest. Z novim programom bodo že obstoječe avtoceste kakor tudi tiste, ki so v rekonstrukciji, podaljšane za skupno 975 km, tako da bo — vsaj po načrtih — celotno italijansko omrežje avtocest do leta 1972 doseglo skupno dolžino 5800 km.

## Jugoslavija modernizira cestno omrežje

Ob koncu lanskega leta je bilo v Jugoslaviji skupno 78.745 kilometrov cest. Od tega je odpadlo 10.040 km na ceste I. reda, 12.238 km na ceste II. reda, 20 tisoč 293 km na ceste III. reda in 36.174 km na ceste IV. reda. Samo v Sloveniji je bilo 833 km cest I. reda, 1688 km cest II. reda, ostalo pa so ceste III. in IV. reda.

Za tuje turiste, ki potujejo v Jugoslavijo — in teh je iz leta v leto več — je seveda najbolj zanimivo to, koliko je modernih cest, ki zagotavljajo hitro in udobno povezavo med posameznimi kraji oziroma pokrajinami. V tem pogledu ustrezni podatki navajajo, da ima Jugoslavija 15.988 kilometrov asfaltiranih, betonskih oziroma kockastih cest, 43.000 km cest pa je še vedno makadamskih, ki pa so v pretežni meri dobro vzdrževane in prevozne.

Med jugoslovanskimi republikami ima najdaljše cestno omrežje Srbija, na katero odpade 26.205 kilometrov cest; sledi Hrvaška z 19.363 km, nato Slovenija (12.602 km), Bosna in Hercegovina (11.644 km), Makedonija (6158 km) in Črna gora 2 tisoč 773 km. Tudi od asfaltnih, betonskih ali kockastih cest odpade največ na Srbijo, namreč 5410 km, na Hrvaškem jih imajo 4557 km, v Sloveniji 2689 km, v Bosni in Hercegovini 1426 km, v Makedoniji 1227 km in v Črni gori 679 km.

Za izgradnjo oziroma modernizacijo cestnega omrežja so lani porabili v Sloveniji skupno 176,4 milijona Ndin. Za rekonstrukcije in novogradnje — teh je bilo izvedenih na 194 km cest — je bilo porabljenih 69,6 milijona din; od tega je bilo zgrajenega 123 km sodobnega cestišča, stroški so znašali 46,1 milijona din, in 71 km makadamskih cest, za kar je bilo porabljenih 23,5 milijona din. Poleg tega so zgradili tudi dva mostova, kate-

rih skupna dolžina znaša 51 m. Za vzdrževanje sodobnih in makadamskih cest, mostov in objektov na njih pa so lani porabili v Sloveniji 78 milijonov din; od tega je bilo za obnovo sodobnega cestišča porabljenih 28,3 milijona din in za druga dela 28,6 milijona din.

V Srbiji so lani modernizirali okrog 750 km cest, letos pa so tozadevni napor še obsežnejši, saj se nadaljujejo dela pri modernizaciji prej začelih cestnih odsekov v dolžini 226 km, začinjajo pa se rekonstrukcijska oziroma modernizacijska dela na cestnih odsekih s skupno dolžino 759 km.

Predvsem je treba omeniti izgradnjo odsekov na dveh pomembnih cestah v Srbiji: tako bo letos dokončan kontinentalni del jadranske magistrale od Kosovske Mitrovice do Gazivode v dolžini 32 km, poleg bodočega velikega akumulacijskega jezera HE Djerdap pa je v gradnji ce-

sta Golubac—Tekija v dolžini 60 km. Na tako imenovani ibarski magistrali so v teku dela, ki bodo samo letos zahtevala investicije v višini 24,5 milijona din. Nadaljuje se rekonstrukcija ceste Požarevac—Bor, začela se je modernizacijska dela na cesti Majdanpek—Kučevo, prihodnje leto pa naj bi bila dokončana modernizacija cest Titovo Užice—Sevojno in Titovo Užice—Nova Varoš—Priepolje—Barski most, kar bo velikega pomena za turizem in gospodarstvo. Po asfaltiranju ceste Selište—Zaječar bo do konca tega leta vsa vzhodna Srbija povezana po asfaltiranih cestih s Paračinom. V Vojvodini modernizirajo 254 km cest, na Kosmetu asfaltirajo skupno 113 km cestišč itd.

Strokovnjaki vsekakor ugotavljajo: če bi rekonstrukcijo oziroma modernizacijo cest nadaljevali tako pospešeno, bi v Srbiji v štirih letih asfaltirali vse ceste I., II. in III. reda.

## POŠIROKEM SVETU

BONN. — Francoski predsednik de Gaulle je bil v spremstvu članov svoje vlade na obisku v Bonnu, kjer je razgovarjal s kanclerjem Kiesingerjem in drugimi predstavniki Zahodne Nemčije. Razgovori so bili — tako zagotavljajo politični opazovalci — „zelo težavni“ ter niso privedli do zblizanja nasprotnih stališč v raznih vprašanjih. Soglasje sta dosegla de Gaulle in Kiesinger edino glede obsodbe zasedbe Češkoslovaške, vendar pa so zaključki iz tega dogodka povsem različni: Kiesinger je bil mnenja, da se je spreminilo razmerje sil v Evropi in da mora imeti to dejstvo posledice za NATO; de Gaulle pa je zelo jasno povedal, da dogodka na Češkoslovaškem ne bodo spremenili politike Francije, to je politike popuščanja napetosti, zato tudi ni nujno potrebno novo oboroževanje.

INNSBRUCK. — Prejšnji teden je bilo v Innsbrucku novo srečanje med predstavniki avstrijske zvezne in tirolske deželne vlade ter zastopniki južnih Tirolcev. Ob tej priložnosti je zunanji minister dr. Waldheim poročal o zadnjih pogajanjih avstrijskih in italijanskih strokovnjakov, ki so na konferenci v Parizu razpravljali o južnotirolskem problemu. Minister Waldheim je na tiskovni konferenci potem izjavil, da „je bil v zadnjem času res dosežen napredek, vendar to še ne pomeni, da stojimo pred rešitvijo problema“. Še bolj pesimistični so bili predstavniki južnih Tirolcev, ki slej ko prej dvomijo, da bi bilo po tej poti mogoče doseči zadovoljivo rešitev.

BEOGRAD. — Neposredno pred začetkom obiska zveznega prezidenta Jonasa v Jugoslaviji so se v Beogradu končali dnevni pogovori med gospodarskima zbornicama Avstrije in Jugoslavije. Na sestanku so, kakor poroča jugoslovanska tiskovna agencija Tanjug, uspešno rešili razne probleme in se dogovorili o skupnem delu za še tesnejše sodelovanje v posameznih gospodarskih panogah.

HANNOVER. — Na Spodnjem Saksone so bile minulo nedeljo komunalne volitve, pri katerih se je ogromna večina volilnih upravičencev izrekla za obe veliki stranki SPD in CDU, medtem ko je neonacistična NPD utrpela občutno izgubo v primerjavi s lanskeletnimi deželnozborskimi volitvami. Pri volitvah v okrajne in mestne svete je SPD sicer zgubila 1,5 % prejšnjih glasov, vendar je z 41,7 % še vedno najmočnejša stranka. CDU je svoj delež povečala od 37,5 na 38,9 %, FDP je ostala pri svojih 9,2 %, NPD pa je dobila le 5,2 %, dočim je lani imela še 7 odstotkov. Čeprav iz rezultatov nedeljskih volitev ni mogoče delati zaključka za splošne politične razmere v Zahodni Nemčiji, so neuspeh neonacistov tako v nemški kakor tudi v mednarodni javnosti sprejeli kot razveseljiv dogodek. To je toliko bolj razumljivo, ker so ravno volilni uspehi neonacistične NPD v zadnjih letih opozarjali na nevarnost ponovne oživitve nacizma v Zahodni Nemčiji.

ATENE. — Kljub grožnjam s strogimi kaznimi ter v zdušju zastrašenosti in negotovosti spricho močnih strah je grško ljudstvo zadnje nedelje dovolj jasno izpričalo, da ne odobrava sedanjega vojaškega režima. Pri glasovanju o novi ustavi je bila sicer velika večina oddanih glasov za predvideno ustavno reformo, toda več kot 23 odstotkov volilnih upravičencev sploh ni šlo na volišče, v čemer politični opazovalci vidijo odločnost grškega ljudstva, da nadaljuje boj za zopetno vzpostavitev demokracije. V tem smislu se je izjavil tudi znani grški politik Papandreou, ki živi zdaj v Skandinaviji; dejal je namreč, da je aktivni odpor edina pot, ki preostane zaslužnemu grškemu ljudstvu.

BEOGRAD. — Predsednik zveznega izvršnega sveta SFR Jugoslavije Mika Špiljak je prejel vabilo na uradni obisk na Madžarsko. Madžarska vlada je baje izrazila željo, da bi do obiska prišlo že sredi oktobra. Po raznih časopisnih poročilih pa naj bi predsednik Josip Broz Tito „že v prihodnjih dneh“ odpotoval v Moskvo, kjer naj bi se sestal s sovjetskimi voditelji.

PRAGA. — Jamstvo za naše uspehe v prihodnosti vidimo v krepitvi enotnosti partije in njene povezanosti z ljudstvom, enotnosti, ki stoji na trdnih temeljih socializma in je povezana s socialistično perspektivo; za češkoslovaški narod je to edina izbira. Tako je poudaril prvi sekretar CK KPČ Aleksander Dubček, ki je odločno zavrnil vse poskuse za razrušitev take enotnosti. Dubček je hkrati dejal, da enotnost partije zahteva tudi aktivno borbo proti buržoazni ideologiji in raznim protisocialističnim vplivom.

WASHINGTON. — Sovjetska zveza je predlagala Ameriki načrt o vzpostavitvi miru na Srednjem vzhodu. Načrt obsega štiri točke: umik izraelskih čet, navzočnost predstavnikov OZN vzdolž meje, izjavo štirih velesil, da ne bodo trpele novih sovražnosti, ter izjavo arabskih držav o prenehanju vojnega stanja z Izraelom.

## Starši in otroci

Starši morajo nuditi otroku občutke varnosti. Potreba po občutku varnosti je ena najbolj pomembnih človekovih potreb. Ta potreba izhaja iz dejstva, da je otrok v prvih letih svojega razvoja povsem neobčuten in v popolni odvisnosti od svojega okolja. Svet, ki obdaja majhnega otroka, je zanj nerazumljiv in poln stvarnih in namišljenih nevarnosti. Izredno pomembno je, da ima otrok v življenju neko varno oporno točko kot protiutež negotovosti, s katero ga obdaja njegovo širše neznano okolje. Otroka mora čutiti, da ni osamljen in se zavedati, da mu bodo starši v primeru stiske vedno pripravljeni pomagati.

Občutek varnosti pri otroku zmanjšujejo neugodne družinske razmere, občutek nezaželenosti, pretirane zahteve staršev do otroka, občutek zapostavljenosti v zvezi s bratom ali sestro in podobne neugodne okoliščine. Pri otroku, ki ni uspel razviti občutka varnosti in nima zaupanja v podporo in pomoč svojih staršev, se pojavljata negotovost in strah.

Vendar pa dejanska zaščita otroka pred zunanjimi nevarnostmi mora ostati v mejah razumnosti. Nekateri starši skušajo otroka ograjiti pred zunanjim svetom in vsemi življenjskimi nevarnostmi. Tak otrok ne doživi normalnih izkušenj, ker se med njega in svet stvarnosti vedno postavijo starši. Prej ali slej, včasih šele z vstopom v šolo, pa je otrok soočen z življenjem. Ker prej ni doživel nobenih obremenitev, ker se nikoli ni moral ubraniti ali boriti za svojo stvar, ker mu poprej nihče ni rekel žal besede in ker poprej nihče ni nasprotoval njegovim željam, se mu zdaj lahko zazdi življenje precej kruto.

Otrok mora imeti občutek, da je ljubljen in zaželen. Starši lahko posredujejo ta občutek otroku z besedami, vendar več kot besede sama priča o tem celotno obnašanje staršev. Način, kako mati hrani in previja dojenčka, lahko izraža toplino in ljubezen ali pa tibo nejevoljo. Zanimivo pri tem je, da že dojenček zazna razlike v odnosu negovalke. Nekateri starši res odklanjajo otroka zaradi različnih vzrokov in tak otrok to čuti in je nesrečen. Včasih pa imajo starši otroka radi, vendar mislijo, da ni prav, če otroku to pokažejo in so z njim zadržani ali pa celo hladni.

To se pogosto dogaja pri starših, ki so bili sami strogo vzgajani in prenašajo enake vzgojne vzorce na svoje otroke. Včasih ima otrok občutek, da ni ljubljen, ker se pojavijo v družini take okoliščine, ki nujno preusmerijo pozornost staršev na drugega otroka. Najbolj pogosta vzroka takih sprememb sta bolezen drugega otroka in prihod dojenčka v hišo. Ker majhen otrok ne more sam razumeti stvarnih vzrokov spremembe, mu je treba novo nastali položaj razložiti oziroma ga nanj pripraviti. Imeti rad otroka in mu to pokazati, še ne pomeni razvajati otroka in ustreči vsaki njegovi želji. Razvajen otrok se lahko razvije v zahtevno, nepriljubljeno in neprijetno osebnost; in tudi sam trpi, ker vsi ljudje niso pripravljeni ustreči njegovim željam.

Starši se morajo čimbolj izogibati strahovanja in kaznovanja. Otrok se lahko najbolje socializira, se pravi prilagaja zahtevam svojega socialnega okolja, na osnovi ljubezni in občutka varnosti. Res je sicer, da tudi s kaznovanjem lahko dosežemo pri otroku »pridnost«. Otrok se zaveda, da je v odnosu do staršev neobčuten in nezaščiten in zato uboga. Toda pri tem obstaja vedno nevarnost, da, ko grožnja in strah mineta, mine tudi pridnost in otrok podivja. Lep primer za to so otroci, ki so doma vzgledni, ko pa so izven dosega svojih staršev, postanejo zaradi svojega vedenja budno neprijetni. Velikokrat starši niti verjeti ne morejo, da se njihov »pridni« otrok izven doma res tako nesposobno vede.

Druga nevarnost vzgoje, ki sloni na strahovanju in kaznovanju otroka, je, da otrok postane preveč »priden«, je nesposoben uveljaviti svoje želje, plaš in nepodjeten. Otroci ne razvije svoje samozavesti in je zaradi tega pozneje nesrečen. Vzgoja brez kaznovanja sloni na načelu: Otroci oponašajo tiste, ki jih ima rad, in osebe, katere občuduje. Otroci, ki ima

# Bogata kulturna izmenjava

med tremi sosednimi deželami

Po poletnih počitnicah, ki pa so bile povsod precej bogate raznih »poletnih« kulturnih prireditev in festivalov, se tako v gledališčih kot v koncertnih dvorinah začne nova sezona. S tem pa se po krajšem premoru začne tudi spet bogata kulturna izmenjava med tremi sosednimi deželami — Koroško, Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino. Ta kulturna izmenjava je v minulih letih bistveno prispevala k navezavi in utrditvi prijateljskih stikov med temi deželami in bi bilo tudi v bodoče želeli, da bi služila nadaljnjemu medsebojnemu spoznavanju in razumevanju na stikališču treh narodov.

Nova sezona v kulturni izmenjavi se bo začela že danes, ko bodo v Ljubljani gostovali komorni zbor iz Št. Vida ob Glini ter celovski instrumentalni in vokalni solisti. Pod vodstvom skladatelja in dirigenta Norberta Artnerja se bodo slovenski publikli predstavili v glasbeno balado »o ljubezni in smrti kornefa Krištofa Rilkeja« (uglasbil Norbert Artner), ki je doživela svojo krstno uprizoritev šele ob letošnjih kulturnih dnevih v Št. Vidu ob Glini.

V Celovcu pa bo uvod v novo sezono kulturne izmenjave prihodnji ponedeljek, ko bosta v Domu glasbe nastopila zbor in simfonični orkester iz Vidma. Ob stoletnici smrti slavnega italijanskega skladatelja Gioacchina Rossinija bodo videmski umetniki izvajali Rossinijevo »Malo slovesno mašo« ter »Psalm za izseljenca«, s katerim je sodobni italijanski skladatelj Ezio Vittorio postavil svojstven glasbeni spomenik odseljevanju delavcev iz Furlanije. Nastop videmskega an-

sambla bo vodil Francesco Christofoli. S tem sporedom bodo Videmčani gostovali tudi v Ljubljani.

Prvi obisk iz Slovenije pa je v Celovcu predviden za 25. november, ko bomo imeli spet priložnost poslušati izvrsten koncert Slovenske filharmonije, ki letos obhaja 60-letni jubilej svojega delovanja.

## Dnevni tisk v Italiji

Na podlagi statističnih podatkov so v Italiji izdali zanimivo knjigo o razvoju italijanskega tiska. Avtor knjige Angelo Del Boca med drugim ugotavlja, da Italijani kljub napredku še vedno premalo berejo liste. Komaj 12 odstotkov Italijanov bere dnevne liste, medtem ko znaša ta odstotek na primer v Angliji in na Švedskem 49 odstotkov, v Švici 33 odstotkov, v Franciji 27 in v Sovjetski zvezi 23 odstotkov. V tem pogledu zaostajajo Italijani še vedno za Grčijo in 19 drugimi državami, so pa nekaj pred Španijo, Albanijo in Turčijo. Vendar so velike razlike tudi v Italiji sami: v severni Italiji bere dnevne 20,7 %, v srednji 11,6 odstotka, v južni Italiji in otokih pa komaj 3,3 % prebivalstva.

Naklada 79 italijanskih dnevnikov se vrti okoli 5,8 milijona izvodov. Če upoštevamo, da se je italijansko prebivalstvo pomnožilo in da so se povečali tudi povprečni dohodki, potem so Italijani glede branja dnevnikov po mnenju avtorja omenjene knjige po drugi svetovni vojni celo nazadovale. Po njegovih podatkih samo dva italijanska lista — »Corriere della sera« in »Stampa« — prodasta več kakor 400.000 izvodov na dan. Samo deset drugih dnevnikov ima nekaj višjo naklado kakor 100.000 izvodov. Po podatkih zveze italijanskih založnikov se 90 odstotkov italijanskih dnevnikov nenehno

bori s finančnimi težavami, štiri do pet odstotkov pa jih sploh samo životari in bodo morali prej ali slej prenehati z izhajanjem.

Pri vsem gospodarskem napredku so med italijanskim prebivalstvom še vedno sloji oziroma predeli države, kjer pomeni izdatek 1800 lir na mesec za naročnino dnevnika veliko žrtev. Okrog milijon Italijanov pa še ne zna popolnoma zanesljivo brati, kar seveda ovira širjenje tiska.

Kakor drugod po svetu tekmuje s tiskom radio in televizija. Pri vsem tem je v Ameriki, Zahodni Nemčiji, na Japonskem in v Franciji več televizijskih sprejemnikov in vendar prodajo v teh državah 3 do 4-krat več dnevnikov kakor v Italiji. Vzroke za zaostalost v Italiji torej ni mogoče iskati samo v gospodarsko-socialnih razmerah in tudi ne izključno v konkurenci radia in televizije. Avtor omenjene knjige meni, da se dnevniki v Italiji ne prodajajo v zadostnem številu zato, ker ne ustrezajo zahtevam bralcev. Pisec meni, da so italijanski listi za bralce pisani pretežno, poročila niso dovolj objektivna, pa tudi zunanost listov da je dolgočasna in zastarela. Predvsem pa je premalo neodvisnih listov, kajti večina uredništev oziroma založništva je odvisna od raznih političnih strank in drugih politično vplivnih ustanov.

## Mehiški folklorni balet

skupina s 30 programi in 56 plesi

Čez dober teden se bodo v Mehiki začele letošnje XIX. olimpijske poletne igre. Največjo športno prireditev leta ne bodo spremljale — kakor vse kaže — samo politične demonstracije, marveč se bo v olimpijskih dneh odvijal tudi kulturno-zabavni spored. Eden izmed glavnih kulturno-umetniških dogodkov v tem okviru pa bo nedvomno nastop mehiškega folklornega baleta, ki bo na predvečer otvoritve olimpijskih iger med piramidami San Juan Teotihuacan s posebej za to priložnost pripravljenim sporedom »Novi ogenj« dajal veličasten okvir sprejemu olimpijskega ognja.

Začetki tega danes svetovno znanega baleta segajo v leto 1952, ko je plesalka in koreografka Amalia Hernandez prvič pokazala na mehiški televiziji majhno skupino plesalcev. Skupina je doživela splošno odobravanje ter je začela rasti tako po številu kot po kvaliteti. Leta 1959 je ta skupina nastopila med vseameriški igranji v Chicagu, kjer je doživela velik uspeh. Naslednje leto je tedanji mehiški predsednik Adolfo Lopez Mateos, zavedajoč se umetniškega pomena te skupine, uporabil ves svoj vpliv in pripomogel k ustanovitvi ene najboljših baletnih skupin na svetu. Tako so leta 1961 skupino določili, da je predstavljal Mehiko na pariškem festivalu narodov, kjer je v konkurenci 21 drugih skupin dobila prvo nagrado.

Baletna skupina ima več kot 30 umetnikov, glasba pa, ki jo igrajo med predstavami, ima pet različnih karakterističnih slogov. Zveneč vokalni zbor spremlja predstave baleta in je razdeljen na dva dela: skupino, ki poje pesmi po glasbenih aranžmajih in oplešuje baletno predstavo, ne da bi pri tem bila žrtvana folklor, ter skupino, ki poje bolj sproščeno po programu bolj raznolikih slogov, od prvobitnih plesov do verbalnih improvizacij. Brez pretiravanja dirigent

## Slavnosti v Ljutomeru

ob stoletnici prvega slovenskega tabora

Že zadnjo soboto so se v Ljutomeru začele prireditve v okviru velike proslave letošnje stoletnice prvega slovenskega ljudskega tabora. Za začetek te proslave so v Ljutomeru odprli vrsto razstav, med katerimi je najbolj obširna in vsa v znamenju jubileja razstava pod imenom »Ljutomer v boju za slovensko narodnost«. Dobi taborov je namenjena tudi razstava knjig z dokumentarnim gradivom o taborskem gibanju, medtem ko so ostale štiri razstave posvečene umetniškemu in amaterskemu delovanju. Med temi razstavami je gotovo najbolj zanimiva retrospektivna razstava del akademskega slikarja Ante Trstenjaka, Ljutomerskega rojaka, ki živi sedaj v Mariboru. Nadalje je bila odprta slikarska galerija »Forma viva« slovenskih slikarjev z razstavo njihovih del. Končno pa so se Ljutomerski amaterji predstavili z razstavo fotografij in diapozitivov, medtem ko je zbiralcem znani namenjena posebna filatelistična razstava.

Včeraj se je v Ljutomeru začel dvodnevni simpozij slovenskih zgodovinarjev, posebej posvečen 100-letnici prvega slovenskega tabora. Jutri bo sledil še tabor planincev in večerni koncert pihalne godbe bo že nekak uvod v glavno slovesnost, ki se bo po pokrajinskem srečanju pevskih zborov v nedeljo odvijala na prizorišču prvega slovenskega tabora v Ljutomeru.

## KULTURNE DROBTINE

● V doželni galeriji v Celovcu so otvorili razstavo šestih angleških umetnikov. Posamezna dela je kustosu galerije poskrbel znani beljaški zbiratelj angleških grafikov Vierthler.

● Na zadnjem podijskem razgovoru letošnjega leta v Št. Vidu ob Glini bodo sodelovali vsi intendant avstrijskih gledališč. Razgovora se bo udeležil tudi ministerialni svetnik dr. Thahammer. Razgovor, ki bo 22. oktobra, bo vodil direktor radia Hartner.

● Gala Mann bo prejel nagrado Nemške akademije za jezik in poezijo. Prvič bo podeljena s tem nagrada osoistu. Dosedaj so bili nagradenci dramatik, liriki in avtorji romanov.

● V Mali galeriji v Ljubljani so razstavljene grafike Klara Meška. Razstava bo odprta do 20. oktobra.

● Na filmskem festivalu v Bergamu je bila tudi premiera novega filma Dušana Vukotića »Opera Cordis«. Občinstvo je film navdušeno sprejelo.

● V Londonu je mednarodni penklub sprožil akcijo pomoči za češkoslovaške avtorje, ki so zunaj domovine.

● Letoš. Rembrandtovo nagrado Goethejeve ustanove so podelili znanemu nemškemu slikarju Ottu Dixu.

● Gruppe 47 — progresivna nemška literarna skupina, ki je nameravala svoj letošnji sestanek prirediti na gradu Dobris pri Pragi, bo zasedala v Švici. Pobudo sta dala švicarska avtorja Max Frisch in Friedrich Dürrenmatt.

● Karl Ančerl, glavni dirigent češke filharmonije, se ne bo vrnil v Prago. Postal bo glavni dirigent simfoničnega orkestra v Torontu.

● Pomurska založba je izdala knjigo z reprodukcijami slikarskih del Karla Jakoba, ki praznuje šestdesetletnico rojstva in tridesetletnico umetniškega dela.

zborov Ramon Noble ustvarja resnični pravljичni svet za kulisami odra, kakor da bi peli sami ljudje, naslikani na zidovih svetih grobnic v Palenqueu in Bonampaku.

Trenutno ima balet več kot 30 različnih programov s koreografijami 56 različnih plesov iz vseh predelov Mehike. Mehiki folklorni balet je imel že več kot 4000 predstav v domovini in prav tako več tisoč na tujem, v velikih prestolnicah in najpomembnejših mestih Amerike, Kanade, Francije, Italije, Nemčije, Belgije, Švice, Sovjetske zveze, Poljske, Češkoslovaške, Nove Zelandije, Avstralije in drugih držav. Po obisku mehiških muzejev tujci, ki pridejo v Mehiko, ne smejo zamuditi predstave folklornega baleta. Tudi nobeden izmed šefov tujih držav, ki so v zadnjih letih prišli na uradni obisk v Mehiko, ni odšel iz dežele, ne da bi občudoval tega baleta.

Voditeljica te edinstvene skupine Amalia Hernandez sodeluje v organizacijskem odboru za letošnje olimpijske igre. Pod njenim vodstvom pripravljajo poleg že omenjenega sporeda mehiškega folklornega baleta tudi še poseben balet petih kontinentov, za katerega realizacijo so pritegnili najbolj znane svetovne koreografe. S tem baletom hočejo prikazati »razstavo« najbolj reprezentativnih kultur, zbranih v samem plesu.

Amalia Hernandez pa je poleg svojega slavnega baleta ustanovila še drugo baletno skupino, ki jo od leta 1961 vodi in usmerja njena hčerka Norma Hernandez, ki jo je ples prav tako kot njeno mater privlačeval že od otroštva. Tako zdaj lahko ena skupina normalno nadaljuje predstave štirikrat na teden v Palači umetnosti, medtem ko druga skupina potuje po svetu in na najvišji umetniški ravni manifestira bogastvo mehiške folklorne.

dober čustven odnos do staršev, jih bo skušal v svojem vedenju oponašati. Trudil se bo, da ugodni željam svojih staršev, kajti iz izkušenj ve, da si s primernim obnašanjem pridobiva naklonjenost okolja, in ker ima veliko potrebo po tem, da bi ga njegovi bližnji imeli radi, se bo temu ustrezno vedel.

Seveda tudi pri najbolj idealnih odnosih med starši in otroci pride do neskladnosti v željah. Taka nesoglasja nastopijo predvsem v obdobju majhnega otroka (tako imenovano obdobje tme) in v obdobju pubertete. Vendar se nespornost veliko lažje rešujejo, če je bil otrok vzgajan po načelih strpnosti in razumevanja vzgoje, kot pa s kaznovanjem in zastraševanjem.

# Gospodarska vprašanja v ospredju

Na nedavnem zasedanju vodstva Avstrijske sindikalne zveze so pod vodstvom deželnega svetnika Ericha Suchaneka razpravljali o koroških gospodarskih vprašanjih. Zaposlenost na Koroškem se je v zadnjem letu zmanjšala. To pa predvsem zaradi tega, ker gradbena podjetja niso mogla zaposliti tolikšnega števila delavcev kot v preteklih letih. Vznemirja pa tudi poročilo o položaju in izgledih avstrijskih je-klarn, zlasti na področju težke industrije. Poročilo oziroma analizo je po naročilu ÖIG izdelalo podjetje Booz-Allen & Hamilton, ki je specializirano na izdelavo industrijskih analiz.

Število zaposlenih na Koroškem je značalo konec meseca avgusta 158.242 oseb, medtem ko je lansko leto bilo zaposlenih ob istem času 160.035 oseb. To je približno za 1800 zaposlenih manj kot preteklo leto. Število brezposelnih se je v

tem času dvignilo od 700 na 2430 oseb. V začetku leta so opustili rudnik LAKOG v Fohnsdorfu. S tem je postalo brezposelnih 1137 oseb. Od teh je 416 našlo po posredovanju deželnega urada za delo novo zaposlitev, 283 oseb si je poiskalo delo samo, 66 jih čaka na dodelitev penzij, 400 pa jih je še vedno nezaposlenih.

Po skupnih naporih raznih ustanov se je posrečilo, da so prešli 119 rudarjev iz labodske doline. Položaj pa zaostreje še majhna zaposlenost v gradbeni industriji. Zato so na zasedanju razpravljali tudi o graditvi avtoceste, ki naj bi povezala Koroško s Salzburško. Koroška se nahaja v veliki nevarnosti, da gre v nekaj letih promet mimo nje. Tranzitni promet pa je tudi za gospodarstvo Koroške velike važnosti.

Gradnja elektrarne Bistrica v Ro-

žu je praktično končana. Tudi Kelagov projekt „Fragant“ stoji pred zaključkom. Važno je, da najdejo delavci, ki pridejo s teh dveh velikih gradbišč, ponovno zaposlitev na Koroškem. Če se to ne bo zgodilo, se bo število brezposelnih na Koroškem v bližnji prihodnosti še povečalo. Pomembno bi bilo, ako bi dravske elektrarne začele z gradnjo elektrarne v Rožku.

Tudi bodočnost obratov Alpine na Koroškem je negotova. Sicer vsi politiki govorijo, da mora država in ÖIG zagotoviti obstoj tovarne KESTAG v Borovljah in rudnik v Hüttenbergu ter zaposlovati tudi v bodoče isto število ljudi, vendar zadnja odločitev še ni padla.

Na zasedanju so razpravljali tudi o bodočih akcijah Avstrijske sindikalne zveze. Sindikat misli delovni čas v nekaj etapah skrajšati na 40 ur tedensko. Deželni sekretar Hans Pawlik je poročal o delu koroške sindikalne mladine, o mladinskem srečanju „Solidarnost 1968“, o kampanji za pridobivanje novih članov iz vrst mladine ter o drugih aktivnostih sindikata.

Naslovili so na zvezno vlado in na ÖIG resolucijo, ki se bavi s problemom tovarne KESTAG v Borovljah in z rudnikom v Hüttenbergu.

## Dežela ob meji

Pred nedavnim je imel deželni glavar Hans Sima govor v radiu, kjer je zaval stališče predvsem do vloge Koroške kot dežele ob meji, kar nalaga deželni politiki razumljivo posebno vlogo. Iz njegovih tozadevnih izjavaj povzemamo tudi naslednje misli.

Ceprav tudi vse ostale zvezne dežele z izjemo mesta Dunaja, mejijo na druge države, zavzema Koroška vendar posebno mesto, kajti tukaj so meje močno obremenjene z zgodovinskimi reminiscencami in dogodki iz preteklosti imajo tukaj trajnejši vpliv kot v drugih deželah naše republike. Naloge obmejne dežele in odnos do sosednih narodov so torej pomembni činitelji deželne politike na Koroškem.

V mračnih desetletjih našega stoletja je postalo očitno, da nasilne rešitve nikdar ne vodijo k resnični pomiritvi in sporazumevanju med narodi. Doživeli smo iskrene poskuse miroljubnega sosedstva, udarce, ki so jemali pogum, ter oportunistično menjavo prijateljstva in odpora.

Toda v zadnjem desetletju je na področju Alpe-Adria uspelo s svetovljansko odprto in stanovitno politiko začeti novo obdobje miroljubnega sožitja. S tem so bile po letih razprtij kot doslej največji uspeh dosežene mirne in odprte meje, ki krepijo pripravljenost za konstruktivno sodelovanje in zagotavljajo vzdušje dobre sosedstva.

Podlaga uspešne meddržavne regionalne politike naše dežele je duh strpnosti, ki se manifestira v medsebojnem spoštovanju, v pripravljenosti za sporazumevanje od človeka do človeka, v pozitivni samozavesti in v spoštovanju notranjih zadev sosedne dežele. Toda tudi — in to bodi posebej naglašeno — v medsebojni pomoči, v svobodni, odkritosrčni izmenjavi mnenj in v prizadevanju za sporazumno reševanje problemov, ki se tičejo vseh treh dežel našega skupnega življenjskega prostora. Osnova vseh prizadevanj je brezpogojno spoštovanje in priznavanje neokrnjenosti sosedne države ter različnih političnih in družbenih nazorov.

Iz nezaupanja se je rodilo zaupanje, iz hladne zaprtosti prijateljsko srečanje. To spoštljivo upoštevanje vsakekratne nacionalne ali federalistične samozavesti je na področju Alpe-Adria omogočilo, da so se uspešno zblížale dežele z različnimi svetovnimi nazori in državopolitičnimi usmeritvami.

Toda politične in duhovne svobode ne sme ogroziti saturirana samodopadljivost. Naraščajoča blaginja naj krepí materialno podlago svobode, ne sme pa voditi k preziranju vseh človeških vrednot.

Naše izkušnje kažejo, da so tudi pri različnih političnih sistemih možnosti svobodnega sodelovanja, ki prispeva k zagotovitvi trajnega miru in odklanja vsako nasilje kot sredstvo politične akcije.

To prepričanje nam nalaga dolžnost, da se v našem evropskem prostoru vedno spet zavzemamo za to, da v svetu stalnih konfliktov iščemo in najdemo to, kar nas druži, ob neomejenem spoštovanju samobitnosti naših domovinsko povezanih ljudi.

Dogodki zadnjih tednov, ki so jih narekovali motivi politike sile, so prepričljivo pokazali, da moramo tudi v našem malem območju stalno delati za utrditev miru in svobode. K temu lahko prispeva vsak izmed nas, kajti mir ni darilo, marveč ga je tre-

ba vsak dan znova varovati. Začeto pot mirnih meja in prijateljskega sožitja na območju Alpe-Adria bomo lahko uspešno nadaljevali, če bomo iz spoštovanja samega sebe porojeno strpnost obranili, da bo v vseh življenjsko važnih vprašanjih stala nad politično mnogovrstnostjo prebivalstva. Ta enotnost se mora dokumentirati v priznavanju k vrednotam človečnosti, k nedotakljivosti človeškega dostojanstva in k pravici narodov do popolne neodvisnosti. Ta enotnost pa mora vključevati tudi pogum in odločnost, da to prepričanje vedno in povsod dokazujemo ter se zanj zavzamemo brezkompromisno in z vsemi močmi.

## Izlet naših žena

Zveza slovenskih žena vabi na

### enodnevni izlet na Gorenjsko

ki ga bo priredila v sredo 16. oktobra 1968. Obiskale bomo med drugim Kranj, Begunje in Bled.

Odhod ob 6. uri zjutraj iz Dobrle vasi preko Celovca in Ljubelja. Nadaljnja obvestila (glede odhoda iz drugih krajev itd.) dobijo prijavljene udeleženke izleta še posebej.

Prispevek za vožnjo in kosilo znaša 120 šil. na osebo.

Prijave najkasneje do 11. oktobra na sedež organizacije v Celovcu, Gasometergasse 10; tel. štev. [0-42-22] 85-6-24.

## Koroški študentje

na avstrijskih visokih šolah

Deželni statistični urad je objavil podatke o razdelitvi koroških študentov na posamezne univerze in visoke šole v Avstriji.

Med drugim je iz te objave razvidno, da je bilo v zimskem semestru 1967-68 na visokih šolah Avstrije skupno 2683 študentov iz Koroške, to je za 194 več kot v letu poprej. S tem je značal delež Koroške na skupnem številu avstrijskih visokošolcev 6,3 odstotka. Samo iz Celovca jih je bilo 950, iz Beljaka pa 410.

Iz razumljivih vzrokov — tako zaradi števila prebivalcev in še predvsem zaradi števila visokih šol — ima največ študentov Dunaj, namreč 32,8 odstotka od celotnega števila v Avstriji. Na Štajersko, ki ima za Dunajem največ visokih šol, odpade 14,4 odstotka od skupnega števila avstrijskih študentov; delež Zgornje Avstrije znaša 12,3 odstotka in delež Nižje Avstrije 10,7 %; še manjši kot koroški je tirolski delež, ki znaša 6,2 %, medtem ko na Solnograško odpade 5,5 odstotka; najmanjši zvezni deželi — Predarlška in Gradiščanska — v tem pregledu sploh nista zajeti.

Največ koroških študentov je bilo tudi v omenjenem šolskem letu vpisanih na univerzi in drugih visokih šolah na Dunaju. Od skupno 2683 koroških študentov jih je študiralo 52 odstotkov na Dunaju in 40 odstotkov na Štajerskem. Na dunajski univerzi je bilo vpisanih 699 koroških študentov, na dunajski tehniški visoki šoli 249, na dunajski visoki šoli za svetovno trgovino 309, medtem ko je 73 koroških študentov na Dunaju študiralo agronomijo. Na graški univerzi je bilo vpisanih 698 študentov iz Koroške, na tehniški visoki šoli v Gradcu 301 in 58 na montanistični visoki šoli v Leobnu. Od ostalih koroških študentov jih je bilo 160 na univerzi v Innsbrucku, 37 v Salzburgu in 10 v Linzu.

Od koroških študentov, ki so v zadnjem šolskem letu šele začeli z visokošolskim študijem, se jih je 137 vpisalo na graško univerzo, 119 na dunajsko univerzo, 21 na univerzo v Innsbrucku in 6 na univerzo v Salzburgu; na tehniški visoki šoli v Gradcu je začelo svoj visokošolski študij 41 koroških študentov, na tehniški visoki šoli na Dunaju 21, na montanistični visoki šoli v Leobnu 9, na dunajski visoki šoli za svetovno trgovino 35 in na veterinarski visoki šoli na Dunaju 5, nadaljnjih 14 koroških študentov, ki so šli prvič na visoko šolo, jih je 14 študiralo agronomijo na Dunaju, trije pa so se odločili za visoko šolo v Linzu.

Najbolj privlačen je tudi pri koroških študentih študij na filozofski fakulteti z njenimi številnimi študijskimi strokami. Od koroških študentov, ki so se vpisali v prvi semester, se jih je 143 odločilo za filozofijo, 58 za študij medicine, 56 za pravo, 61 za socialne in gospodarske vede, 14 za agronomijo, 9 za montanistiko, 5 za veterinarstvo, 62 za tehniko in 3 za teologijo; skupno

15 koroških študentov pa je svoj visokošolski študij začelo na umetnostnih akademijah.

Kakšnega pomena je univerza za posamezno mesto oziroma deželo, kažejo tudi naslednji podatki: od skupno 14.009 dunajskih študentov jih je bilo 98 % vpisanih na dunajskih visokih šolah, prav tako je 94 odstotkov nižjeavstrijskih študentov obiskovalo visoke šole na Dunaju, štajerski študentje so do 85 odstotkov študirali na štajerskih visokih šolah in v Innsbrucku je bilo vpisanih 70 odstotkov tirolskih študentov. Iz tega je vsekakor razvidno, kakšnega pomena bi bila lastna univerza tudi za Celovec oziroma Koroško.

## Nov mejni prehod med Koroško in Slovenijo

Avstr. zunanji minister dr. Waldheim in jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Mojsov sta prejšnji teden izmenjala ratifikacijske dokumente o avstrijsko-jugoslovanskem sporazumu glede novega mejnega prehoda na Pavličevem sedlu nad Zelezno Kaplo.

Novi mejni prehod bo zaenkrat veljal le v okviru maloobmejnega prometa ter je trenutno doslopen tudi le za pešce; kljub temu bo za prebivalce iz obmejnih krajev pomenil bistveno olajšavo. Praktično se bo promet na tem mejnem prehodu začel odvijati s 1. novembrom, v zimskih mesecih pa je računati, da bodo prehod spet za nekaj časa zaprli, vendar mora biti tozadevno dosežen sporazum med avstrijskimi in jugoslovanskimi oblastmi.

## Živinski sejem

Prihodnji sejem plemenskega goveda pingavske pasme bo v torek 8. oktobra s pričetkom ob 9.30 uri v Lienzu na Vzhodnem Tirolskem. Na sejem bodo postavili 80 bikov ter 100 krav in telic; vse živali so proste tbc in bangove bolezni ter cepljene proti parkljevki in slinavki. Sejem bo nudil spet ugodno priložnost za nakup plemenske živine, ki pride posebej v poštev za alpske predele.

## Konec sezone v deželnem muzeju

Vodstvo koroškega deželnega muzeja v Celovcu sporoča, da bosta obe posebni razstavi — umetniška razstava „Južna Koroška v sliki“ in spominska razstava „Swilbert Lobisser“ — odprti le še do nedelje 13. oktobra. S tem dnevom bo deželni muzej zaključil svoje letošnje razstave, v torek 15. oktobra pa se bodo v muzeju spet začela predavanja.

## K O L E D A R

Petak, 4. oktober: Frančišek  
Sobota, 5. oktober: Placid  
Nedelje, 6. oktober: Brunon  
Ponedeljek, 7. oktober: Kralj R. V.  
Sreda, 8. oktober: Brigita  
Torek, 9. oktober: Janez  
Četrtek, 10. oktober: Frančišek

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

ZAPUŠČINA WALTA DISNEYA:

## Življenje v jeklenih votlinah

Proučevalec raka Isaac Asimov, docent za biokemijo na medicinski fakulteti bostonske univerze, je pred dobrimi desetimi leti zaslovel z romanom o ljudeh z roboti v popolnoma pokritih mestih. Zamisel se mu je takrat zdela tako fantastična, da jo je v svojem romanu časovno postavil tisočletja daleč v prihodnost. Če bi hotel zdaj objaviti svoje „Jeklene votline“ kot podobo iz daljine prihodnosti, bi mu marsikdo očital pomanjkanje domišljije.

Pri Litchfieldu v Arizoni gradi koncern avtomobilskih plaščev Goodyear moderno mesto za 100.000 prebivalcev. Družba General Electric se je odločila za graditev čudnih stanovanjskih stolpov sredi naseljene pokrajine; njeno mesto — prav tako za 100.000 prebivalcev — bo stalo milijardo dolarjev. Druga velika podjetja uresničujejo podobne zamisli. Vse bo sicer dognano, tehnično izpopolnjeno, vendar ne bo v teh naseljih ničesar bistveno novega.

V vroči in močvirni ameriški državi Floridi pa bodo postopno zgradili zares novo „trdnjavo“ iz jekla, stekla in betona. Mesto bo podobno velikanskemu kolesu. V mestu, iz katerega bodo kot kolesne špice peljale ceste na vse strani, ne bodo zgradili magistralnega poslopja, marveč motel, visok tri-deset nadstropij. To mesto ne bo poznalo običajnega cestnega hrupa. Avtomobilov bo razmeroma malo in še ti bodo električni, se pravi, da bodo vozili skoraj neslišno, predvsem pa brez izpušnih plinov. General Motors in Ford snujeta takšna vozila, ki naj bi jih bilo okoli leta 1980 že dva milijona.

Načrtovalci mesta so pripravili načrte, po katerih bi čez čas postavili na cestah premične pločnike za pešce; bilo bi jih več skupaj, vsak naslednji bi se premikal hitreje. Takole: prvi pločnik bi bil počasen, pešec bi prestopil na hitrejšega in nazadnje na tistega, ki bi se premikal s hitrostjo 50 km na uro. Na cilju bi potnik prestopil s hitrejšega na počasnejše premične pločnike.

Mesto bo pokrito čez in čez, neprodušno ločeno od okolice in v celoti opremljeno s klimatičnimi napravami, torej zares „jeklena votlina“, kakor jo je opisal Asimov v svojem romanu.

Idejni osnutek za takšno mesto je nenavadna oporoka Walta Disneya, ki ga pozna ves svet kot duhovnega očeta smešne miške in snemalca lepih filmov. Pravzaprav je Walt zapustil svojemu bratu in dediču Royu že kar načrte, čeprav v kaj svojevrstni obliki: izdelati je dal filmsko risanko o graditvi in po-

dobi takega mesta. Za to risanko se zani-majo številna podjetja.

Nekaj „prebivalcev“ pokritega mesta bo imelo kožo iz nerjavečega jekla, možgane pa iz tankih žic. Britanski psiholog Sutherland z univerze Sussex ocenjuje možnosti za izboljšave sedanjih računalnikov kot praktično neomejene. Ker je mogoče vložiti v njihov magnetni spomin velike količine podatkov, utegnejo v robote preoblikovani računalniki kdaj v prihodnosti delati kot znanstveniki, učitelji, pravniki ipd.

Seveda bodo podobni roboti tudi v stanovanjih, kjer bodo brez človeškega nadzor-

stva brisali prah, pomivali posodo in kuhali kavo. Model britanske, ploščatemu vozičku podobne avtomatične snailike se brez kablov premika po stanovanju; izogiblje se vseh, tudi premikajočih se objektov, torej tudi ljudi in živali. Ameriški model za „kuharico“ ima človeško podobo; če se zgodi, da tej kuharici pade posoda iz rok in se razbije, se sproži majhen magnetofonski trak s posnelim izgovorom in opravičilom.

Med nadaljnje dolžnosti robotov sodi izdelava oblek, ki bodo iz plastičnih snovi in tako poceni, da bo lahko človek nosil vsak dan drugo.

## DROBNE ZANIMIVOSTI

● Angleška revija „Lancet“ poroča o rezultatih poskusa, ki ga je na sto prostovoljcih opravil dr. Herzeiner iz Londona. Gre za njegov izum „nikotin-spray“. Vsakih 7 do 8 minut je spustil svojim človeškim poskusnim kuncem v usta 30 sekund dolg vbrizg nikotina. To je zadostilo potrebam telesa po nikotinu tudi pri najbolj strastnih kadilcih. Kasneje so bile doze lahko redkejšje. Doktor zatrjuje, da po njegovi metodi ne bo več poškodb zaradi vročega zraka na ustnicah, jeziku, v grlu in na pljuščih, predvsem pa ne bodo več prišle v telo snovi, ki povzročajo raka. Teh ni v nikotinu, temveč jih povzroča izgorovanje tobaka in papirja. Dr. Herzeiner upea, da bodo razpršilne doze kmalu nadomestile cigarete.

● Najbolj osamljen otek na svetu je Tristan da Cunha, ki leži v južnem Atlantiku in je pod britansko upravo. Meri 116 kvadratnih kilometrov in je po-

memben kot postojanka za vremenska opazovanja in radijska poročila. Prebivalcev je štel okoli 250, po katastrofalnem potresu pred leti pa so jih preselili v Anglijo, od koder se jih je precej že vrnilo, ker niso mogli prenašati angleškega podnebja in načina življenja. Do najbližje celine — Afrike, je 2500 kilometrov dolga pot.

● O prvih zobozdravniških poročih že Herodot v 5. stoletju pred našim štetjem. Delovali so v Egiptu. Za utemeljitelja moderne zobozdravstvene vede pa velja Francoz Piere Fauchard, ki je leta 1728 izdal pionirsko delo s tega področja pod naslovom „Le chirurgien dentiste“.

● Smeh ima svoj izvor v živčnem sistemu in je nagonski izhod organizma iz posebne vrste napetosti. Zato se ne smemo čuditi, da se včasih pojavi ob popolnoma neprimernih priložnostih.

## Vsako leto 15.000 potresov

Na našem planetu se vsako leto v kakih 15 tisoč potresih smrtno ponesreči okrog 10.000 ljudi. Te podatke je sporočil mednarodni potresni center, ki je vodilna svetovna organizacija za preučevanje potresov. Svoje središče ima v Edinburghu.

Potresni strokovnjaki upajo, da bo z natančnejšo krajevno določitvijo velikih potresov, še preden se bo začelo njihovo usodno delovanje, mogoče vsako leto rešiti številna življenja.

Podvomili pa so o tem, da bi bilo prav tako mogoče določiti, kje bodo šibkejši potresi.

Znanstveniki upajo, da bo že čez kakih deset let mogoče na podlagi temeljiterega raziskovalnega dela in najboljših raziskovalnih metod vnaprej napovedati močne potrese.

Naprave globoko pod zemljo bodo na raznih področjih po vsem svetu merile napetosti in premike zemeljskih plasti, kar je pogost pojav pred potresi. Prav tako bodo zaznavale spremembe zemeljskega magnetnega polja, kajti te spremembe so velikokrat posledica podzemeljskih premikov. Naposled pa bodo na številnih krajih merili tudi spremembo kota zemeljske površine.

Mednarodni potresni center vnaša zdaj na zemljevide epicentre in zaznamuje globine potresov na podlagi podatkov, ki mu jih pošilja več kot 600 opazovalnih postaj po vsem svetu. Potresne raziskave so se prvič začele v Japonski, v osemdesetih letih prejšnjega stoletja; od takrat se z njimi ukvarja veliko znanstvenikov. V Scottovem oporišču na Antarktiki spreminjajo potresomeri šibke potresne valove v električne signale, ki jih okrepijo tudi do 100.000-krat, ter jih projicirajo na fotografski papir. Temeljite potresne raziskave pa opravljajo izvedenci razen na Antarktiki tudi v Skandinaviji, kjer je vsak teden vsaj en potres.

Dr. Magnus Beath, šef potresnega inštituta v Uppsali pri Stockholmu, je izjavil, da nastajajo večji potresi vzdolž črte, ki poteka okrog vse zemlje. Doslej ni bilo mogoče napovedati, kje in kdaj bo nastal potres, zato bo treba še veliko ruda, je poudaril, preden bomo lahko opozarjali ljudi na to nevarnost.

## Na razpolago vse človeško znanje

DENVER. — Morda bo v dogledni prihodnosti vsakomur na razpolago vse človeško znanje. To bi omogočala elektronska informacijska mreža, ki bi obdajala ves svet.

Kmalu bodo predlagali ustanovitev „svetovne informacijske mreže“, v katero bi bili vključeni razen več komunikacijskih satelitov elektronski možgani, ki bi na podlagi uskladičenih podatkov odgovorili na vsako vprašanje s katerega koli konca sveta.

Ravnatelj ameriške agencije za informacije Leonard Marks je izjavil, da bi s to mrežo „končno lahko v trenutku izbrali in prenesli na kateri koli kraj po svetu vsako posamezno enoto in skupne gmote človeškega znanja, nakopičene v tisočletjih“. Izrekel je upanje, da bo washingtonska družba za komunikacijske satelite že v bližnji prihodnosti pripravila nekaj predlogov v tem smislu.

V glavnem gre za naslednje: osnovno človeško znanje bi uskladičili v elektronske možgane v glavnih znanstvenih središčih po svetu, potem pa bi posamezne drobce tega znanja prek satelitov posredovali naročnikom.

Kdor bi se vključil v ta sistem, ki je bistvenega pomena za nadaljnji razvoj človeškega znanja, bi moral imeti pri-pomočke za ustvarjanje lastnih zalog informacij in za smotno izkoriščanje te mreže.

## Presenečenje v oporoki

V angleškem obmorskem kopališču Blackpool so vsi sočustvovali s starcem, ki je nosil strgano obleko in je vsako nedeljo hodil na kosilo k „armadi rešitve“. Ko so dva meseca po smrti 75-letnega moža odprli oporoko, so doživeli veliko presenečenje. Julian Ellis-Morris je bil bogat, zapustil je 61.000 funtov.

Krošnjar, ki je hodil v oguljenem vojaškem plašču in poljšvedranih polstenih čevljih od hiše do hiše in ponujal britvice, milo in zobno pasto, je imel lepo hišo s tremi televizorji in z dvema avtomobilo-

ma. Za boljši avto si je pri-voščil celo šoferja.

Vsaka dva meseca je mož potoval v Pariz. V znanem lokalu „Folies Bergere“ je imel stalni sedež v prvi vrsti. Po številki sedeža so mu ple-salke dale ime „Mister A-15“. Vse so ga poznale, z odra so mu mahale v pozdrav. Pogosto se je Julian zadrževal na francoski rivieri. V Parizu je plačeval drage vstopnice, prenočeval pa je v najcenejših hotelih ali v zatočišču „armade rešitve“, kamor je hodil tudi na brezplačno juho.

Večino njegovega denarja, okoli 36.000 funtov, je pode-

dovala 38-letna Angležinja Annie Greaves, mestna nameščenka in pevka v zboru armade rešitve. „Saj sem ga komaj poznala,“ se je čudila. „Samo dober dan sva si pri-ljazno voščila. Mislila sem, da je zelo reven.“

Ostalo dediščino si delijo pokojnikovi znanci v Black-poolu in Parizu ter dve ple-salki iz pariškega lokala. Julianov šofer Thomas Williams (64 let) ni dobil ničesar. „Pri-jatelja sva bila,“ je povedal. „Bržkone je mislil, da bi me užalil, če bi mi podaril denar.“

dol. Zaukal je nekdo na klancu s hripavim glasom, Francka je izpreletelo do mozga. Hadila je teže, trudna je bila; vročina je izginila in tresel jo je mraz; v čevlje ji je bila stopila voda in je brizgala prav do gležnjev.

Ukanje pijanca se je bližalo; vračal se je iz vaške gostilnice in je morda zgrešil pot. Francka je šla prav po robu, pod drevjem, da bi je ne zapazil; gledala je kakor pričarana, kako je prihajal proti njej, omahoval po klancu, spotikal se in ukal. Ne bi je bil ugledal v temi, ali spotaknil se je v tistem trenutku, omahnil in je stal tik pred njo, tako da je čutila vročo, smrdečo sapo iz njegovih ust. Iztegnil je roko, zasmejal se je naglas; ko se je sklonil, da bi jo objel, je padel na kolena. Francka je bežala v silni grozi, hotela je vpiti, ali glas ni mogel iz grla. Težki koraki so omahovali za njo po kamenju, gnusen glas jo je klical jecljaje in preklinjaje, in hipoma se ji je zazdelo, da kolne tik pred njo; obrnila se je in se je opotekla, ali tam doli je prihajalo, črno, omahovaje, in Francka je tekla navkreber. Zakričalo ji je še enkrat od daleč, udarilo je zamolklo ob tla in nato je utihnilo. Spet je slišala, kako so zdrkavale težke kaplje od lista do lista in kako je šuštel in šepetalo v gozdu — kakor da bi šele ravnokar pričelo de-ževati. Postala je; žile so ji tolkle v sencih, vroča bolečina ji je rezala po glavi, po životu pa je drgetala in bilo ji je, kakor da stoji do kolen v snežnici... Stala je dolgo, trudna je bila in sedla bi.

Domislila se je hipoma, da je to tista pot, koder je že hodila nekoč. Ali takrat je tekla navzdol... ali je tekla navkreber... zmedle so se ji misli in glava jo je bolela, z gorkim nožem je rezalo od senca do senca. Stisnila je čelo v dlani in se je spomnila in je zajokala. Stopala je hitro dalje, ali kakor je stopala, so se vračale močne, težke misli, prihajale so ji nasproti in so jo prijemale za roko...

Hitro domov, k materi. Tam je mirna in topla izba, kava se že kadi v sajastih črnih loncih na mizi, mati sedi na skrinji in bere iz velikega molitvenika, ki je pisan po starem. Nežka sedi za mizo, gleda postrani k materi in liže s prstom smetano od mleka...

Zdrznila se je in je vzkriknila — pijan glas je kričal za njo, bližali so se težki koraki tako hitro, da jim ni mogoče uteči, že je poleg nje, grabi jo za roko... Francka je zastakala in postala — tiho je bilo, črna veja je segala dol, skoro do njenega obraza. Zavzdihnila je, domislila se je nečesa lepega; jasnega večera, bele peščene poti, ki se je svetila v mesečini; slavec je zapel za grmom, njej na čast je zapel in njemu. Ona je imela širok bel slamnik, z rdečimi rožami okrašen; bilo pisano krilo, ozko jopico, ki so bile cvetice uvezene vanjo, stebelca so bila od zlata. Sedela je v gosposki sobi in je gledala njemu v oči — on pa se je ozrl nanjo in njegov obraz je bil ves hudooben in oduren, kakor obraz morivca... Že so se bližali njegovi težki koraki, kričalo je zadaj in preklinjalo... „Teci, Francka, teci, teci!“ — Zmele so se ji misli, tekla je omahovaje. „Teci, Francka, teci!“ — Voz je drdral pred njo in na vozu so sedeli romanji in romarice in so se smejali, niso hoteli čakati nanjo... Prišla je na hrib, tam je bila pot gladka in ravna in Francka je tekla hitreje. Čula je razločno, kako je drdralo pred njo, razločevala je celo peketanje kopit, slišala je, kako je hreščal pesek pod kolesi, in veseli smeh romaric je prihajal prav do nje... Gledala je z velikimi, izbuljenimi očmi in ugledala jih je pred sabo, že jih je videla natanko. Vsi obrazi so bili široki, neusmiljeni, smejali so se in so jo oponašali, kako je tekla vsa zasopla, sključena, z odprtimi usli, kakor pes, kadar teče za vozom. „Hej, Francka, pridi no, sedi na gor, da se popelješ z nami na sveto romarsko Goro!“ — Pot se je spel globoko nag-

Ivan Cankar:

## NA KLANCU

8

V tistem trenutku, ko se je bil ozrl nanjo z ostudnim in zlobnim pogledom, se je vsekalo v njeno srce z železnimi nohtovi in ni več izpustilo. Ni bila žalost, nič lepega ne sladkega ni bilo v tej bolečini — neizmeren strah je bil, strah pred nečim hudobnim in grdim, tako da ni mogla ne kričati ne prositi, — pokleknila bi, iztegnila roke in pričakovala... Čutila je, da ostane samo eno — bežati, domov, v varno izbo, kjer sedi mati v izbi in se kadi na mizi vroča kava in je vse tako mirno in toplo... Zasadilo se ji je bilo v srce in se zasajalo zmerom bolj globoko, rilo je z nohtovi po gorkem mesu, po gorki krvi in Francka se je tresla od groze in bolečine, bežala je in je komaj čutila utrujenost. Pot je bila dolga, zmerom navzdol in navkreber, brez konca. Iz teme je stopalo samo črno drevje, ki je šumelo in vztrepetavalo v dežju. Časih samotna kočica — zatulil je pes in umolknil — potem gostilnica za vozniške, luč je gledala skozi okno z dremajočim očesom, živega glasu ni bilo, samo dež je trkal na steklo, od kapa je lilo in v jarku, ki ga je bila izglobila podkapnica pred hišo, je žuborela voda.

Že je ostavila Francka veliko cesto in je nastopila strmo, vijugasto pot po hribu, skozi gozd. Od obeh strani se je strnilo gosto temno drevje, debele kaplje so padale

## Otrok in čistoča

V mnogih družinah je kahlica ali posteljna posodica za otroka pravi strah. Samo, če otrok posodico vidi, prične na ves glas jokati.

Le zakaj je tako?

Priznati moramo, da so mamice pogosto zelo neučakane pri navajanju otroka na čistočo. Pozabljajo, da je za otroka težko preiti na uporabo kahlice, saj je eno leto opravljal potrebo v pleničke. Da vzpostavi otrok to navado, bo potreboval precej časa in pomoč matere.

Dojenček v 9. mesecu še ne more dojeti, čemu posodica služi, čeprav je normalno telesno in duševno razvit. Res je, da „neučakanim“ mamicam v tej starosti uspe, da ulovijo nekaj kapljic v lonček. Toda to je le slučajno — in na tak način otroka ne bodo nikoli naučile opravljati potrebo v lonček ali kahlico. Res je, da si mati na tak način prištedi pleničko, toda s takimi poizkusi, ko otrok še dobro ne sedi, mu lahko samo škoduje.

Otrok konec prvega leta še ni sposoben zadrževati urina in blata. Za to mora doseči telesno in duševno zrelost, razen tega pa se mora to šele naučiti. Toda otrok je iz meseca v mesec starejši, bolj razvit in zato je najbolje, da matere mirno počakajo. Najbolj so vznemirjene, če poslušajo svoje znanke, ki se bahajo, češ moj ima 9 mesecev, pa mi ni več potrebno prati plenič.

Vse matere vedo, da je navajanje otroka na snago dolgotrajen proces, ki terja od sleherne matere določeno mero modrosti. Za otroka to ni le organska zadeva, temveč mu pomeni določeno vzpostavitev stikov z ljudmi in okolico. Otrok je v obdobju prvih mesecev po prvem letu zelo dovzeten za nežnosti in druge oblike ljubečanja in to predvsem s strani matere. V takšnem pristranskem odnosu naj mu da tudi kahlico. In ko se otrok slučajno pomači vanjo, naj ga ljubeznivo poboža. Ob mnogih uspešnih poizkusih bo otrok spoznal, da s tem materi povzroči posebno zadovoljstvo, istočasno pa se bo učil, kje je potrebno opravljati veliko in malo potrebo. Toda, če otroku takoj ne uspe in prične mati sitnari in se hudoovati na otroka, mu bo s tem v zvezi s kahlico vzpostavila neugodne izkušnje. Po splošnem mnenju je pravi čas za navajanje otroka na snago takrat, ko shodi, se pravi okoli prvega leta, pri mnogih otrocih pa še kasneje. Sleherna mati otroka dobro pozna in tudi pozna znake, ki napovedujejo otrokovo potrebo.

Posodica naj bo vedno na istem mestu, navajamo pa otroka, da bo potrebo opravljal na posodici tudi v drugem okolju na pr. pri babici itd. S čim večjo potrpežljivostjo in ljubeznijo učimo otroke snage ali nadzora nad izločanjem, tem prej se otroci tega nauče. Če hočemo, da bomo s tem pri otroku uspeli, ga ne navajamo prezgodaj in ne s silo na opravljanje potrebe v lonček. Prav tako pa ne smemo z učenjem čakati do drugega leta.

Otroka pustimo na posodici največ 10 minut in ne dovolimo, da bi se ob tem igral. S takim ravnanjem moramo vztrajati, pa čeprav to traja nekaj mesecev. Brž ko pa damo otroku pred lonček igrače, se bo igral in menil, da smo mu pripravili „poseben stolček za igro“.

Otrok doseže hitreje nadzor nad iztrebljanjem blata kot pa nad izločanjem seča. Če bomo z otrokom ravnali potrpežljivo, nas

nila, vila se je navzdol, proti malinu. Francka je sople težko, dasi je šlo navzdol, ni mogla več dalje. Obšla jo je grenka žalost, legla je nanjo kakor noč — nikoli ne doide voza, nikoli ne pride na sveto romarsko Goro; in če bi hodila do konca sveta, vse dolgo življenje — nikoli! — Postala je spet in v tistem trenutku je vse utihnilo, nikjer ni bilo voza, ne romarjev nikjer. Tam v senci, čisto v temi, je stal malin in voda je šumela. Deževati je nehala, izza oblakov je zasijala mesečina. Ko je hotele dalje, so bile noge kakor od železa; hodila je počasi, trudoma in dihal je iz dna prsi, slišala je sam svoje bolno hropenje. Zdelo se ji je, da je glava silno velika, da se maje od leve na desno. Misli, prej vroče in razbegane, so legle utrujene. „Kako daleč je še?“ je mislila, izpregovorila je besede naglas in jih je ponavljala z neokretnim jezikom... Tam je že klanec, tam na levi je hiša, je topla izba... Potrkala je na okno, oprla se je ob zid in je potrkala še enkrat, da je okno zažvenketalo. Kolena so se tresla, bližala so se počasi tlom in glava je klonila...

Francka je legla; odprla je komaj oči, ko je mati kričala tik pred njenim obrazom; hotela je odgovoriti ali ustnice se niso premikale, težke so bile in zatekle.

Ležala je v postelji dva meseca, in ko je ozdravela, je bil njen obraz ves miren in resen, nič otroškega ni bilo več na njem.

### III. KAKO SE JE FRANCKA OMOŽILA

Časih se je zazdelo Francki, da je doživela pred davnim časom nekaj neizmerno lepega — bogve kdaj je bilo in bogve kaj. Zamislila se je in srce ji je zakoprnelo...

Služila je v trgu pri načelniku železniške postaje. Čemerjen človek je bil, starikav, majhen, in bal se je svoje

## Potrebne rudninske soli

Znanstveniki so podrobno preiskali naše telo, vse njegove posamezne delčke. Ugotovili so, da vsebuje telo prav vse znane elemente, ki jih najdemo v naravi in da brez nekaterih sploh ne bi mogli živeti. Nekaj teh snovi potrebujemo v večjih količinah, nekaj pa v tako majhnih, da jih komaj lahko kemično dokažemo. V telo jih moramo dobiti s hrano. Ker ne dajejo energije, so pa nujno potrebne, brez njih zbolimo, jih štejemo med varnostne snovi. Največkrat so vezani v hrani kot soli, redkokdaj pa kot prvine. Najbolje je, da najvažnejše med njimi vsaj malo predstavimo.

Kalcijeve soli ali apno so osnova za kosti. Brez prisotnosti vitamina D ali kalciferola, ki nekako vcementira apno v kosti, okostevanje ni mogoče. Otrok že v materi potrebuje dosti apna; dobi ga iz materine krvi, po rojstvu pa ga pije z materinim mlekom. Če je apna in vitamina D premalo, nastane rahitis. Tudi v krvi potrebujemo apno. Če se njegova količina zmanjša, se pojavijo nevarni krči. Prav tako potrebujemo kalcij za živčno prevodnost za smnjevanje krvi in za uravnoveženost fizikalnokemičnih procesov v celicah. Hrana, ki vsebuje dosti apna je mleko, sir, rumenjaki; v drugih živilih ga je manj.

### Poskusite!

Juha iz zelene

V raztopljeno surovo maslo narežemo malce čebule, nekoliko gobic in zelen peteršilj. Vzamemo veliko lepo glavico zelene, jo olupimo, narežemo na liste in vse skupaj sprazimo na maslu, malo popopravimo, potresemo z moko, zalijemo z vodo in pustimo, da se dobro skuha. Nato vse skupaj pretlačimo. K juhi serviramo na kocke zrezan pražen kruh ali zemljo.

Solata iz krompirja na francoski način  
Skuhamo nekaj krompirjev, olupimo in pretlačimo. Nato štiri žlice pretlačenega krompirja zmešamo s šestimi žlicami olja, 1 žlico gorčice, 1 žlico kuhane rdeče pese, pol žličke kuhane čebule, 2 žlički naribanega hrena, 1 žlico naribanih kislih kumaric, posolimo in po okusu dolijemo nekoliko kisa. Vse to položimo v skledo, na vrh pa lepo naložimo že pripravljeno zeleno solato.

Zavitek z grozdom

Na razvlečeno testo potresemo droblino, katere smo prej lepo rumeno sprazili na surovem maslu, nato zdrave grozdne jagode, sladkor in cimet. Zavitek pomažemo z maslom in počemo v dobro namazanem pekaču. Še toplega potresemo s sladkorjem.

bo v 18. mesecu že poklical in prosil za lonček, če ga ne bo sam našel.

Najprej pričnemo z navajanjem na čistočo otroka podnevi. Če nam bo to lepo uspelo, bo tudi ponoči suh. Nespametno pa je, če matere otroka po drugem letu še nadalje povijajo v pleničke kot dojenčke. Tak otrok zaspi z občutkom, da mu je mamica pred spanjem „navsezala še kahlico“.

Otrok, ki se bo ulegel v čisto posteljo, brez pleničk, bo mirno spal in zgodaj zjutraj poklical mamico za lonček. Seveda se bo še kdaj pa kdaj zgodilo, da se bo pomočil. Do treh let starosti imajo otroci „še vso pravico“, da se pomočijo v posteljo.

Opazovanja so pokazala, da so deklice hitreje suhe kot dečki in da jih tudi hitreje navajamo na snago. Seveda so pa tudi tukaj izjeme, saj je to v zvezi z dozorevanjem otrokovega živčnega sistema.

žene, ki je bila večja in močnejša od njega. Imela sta troje otrok, debelih, rdečih, zelo razvajenih. Kadar je kateri zajokal iz dolgega časa, je prišla gospa in je kričala nad Francko, ki je poslušala mirno in se ni ozrla. Ali ko je bila sama, ji je bilo težko; stala je ob oknu in gledala po dolini, po belem trgu, ki se je svečil tam v beli prazniški svetlobi, in sanje so prihajale, nerazumljive, sladke, nemirne, spomini na nekaj polpozabljenega, hrepenenje po nečem neznanem.

Bilo ji je takrat dvajset let; prej je bila dekla v domači vasi — kmet je prišel nekoč pijan domov in jo je pretepel, ker se je branila, da bi jo objel; nato je šla šivat k šivilji v trgu — šivilja je zbolela in umrla in Francka je šla služiti, ker je mati zapovedala. Roke, ki so bile že bolj bele in mehke, so bile spel razpokane, grbave in neokretne. Vsak mesec je prišla mati in Francka ji je dala denar; obleke si ni kupovala sama, vse je kupila mati in blago je bilo starinsko, kakor se nosijo stare ženske v hribih. Denar je spravila mati v robec in se vrnila peš domov — tri ure hoda je bilo. Francka je gledala dolgo za njo in grenkoba, ki je je bilo vse srce polno, se je dvigala proti grlu. Ko je bila mati že daleč gori na poti, ki se je vila proti gozdu, bi zaklicala Francka in zaprosila: „Mati!“ — Ali mati se ni ozrla, niti tedaj ne, ko je zavila s poti v gozd in se je skrila njenim očem. Časih je Francka čakala, pogledala je naskrivoma in strahoma v njen obraz — da bi se mati nasmehnila in da bi jo pobožala po licu, ali da bi rekla samo ljubeznivo besedo, čisto mirno, prijateljsko: „Kako se ti godi, Francka? Ali ti je dobro tukaj?“ Toda ni se nasmejala in gledala je Francko z osornimi očmi. „Ali mi ne prikrivaš nekaj? Ali nimaš več? Nikar mi ne prikrivaj, poznam te!“ Tako da je bilo Francko strah, da je povešala oči in bi najrajši zajokala. Samo takrat se je nasmehnila mati ljubeznivo, ko je

### Drobni nasveti

■ Peteršilj nam bo ostal nekaj dni svež, če ga dobro operemo, nasekljamo in posoljenega hranimo v stekleni posodi. Petim čajnim žličkam peteršilja je treba dodati eno žličko soli.

■ Zeleno in druge solate moramo pripravljati v emajliranih ali še bolje v steklenih posodah največ pol ure pred serviranjem.

■ Limone in pomaranče bodo dale več soka, če jih pred uporabo nekajkrat povaljamo po mizi. Še bolje pa je, če jih potopimo za nekaj časa v vročo vodo.

potrebujejo. Dobimo ga v mleku, mesu in jajčnem rumenjaku, deloma pa tudi v ribah. Brez bakra se po najnovejših raziskavah ne bi porajala kri. V vsaki hrani ga je dovolj.

Jod potrebujemo za pravilno delovanje žleze ščitnice. Če ga ni dovolj, se razvije golša. Da bi to preprečili, ga skoraj vse države dodajajo kuhinjski soli. Dovolj ga je tudi v morskih ribah, zelenjavi in v jajcih.

Za vse druge elemente ni tako zelo važno, ker jih dobimo v vsaki hrani. Omenimo le, da brez žvepla ni nohtov in kože povrhnice, da je silicij potreben za lase in dlake ter podobno.

Včasih, ko se razvije rahitis, slabokrvnost, krči, golša in druge bolezni pomanjkanja rudninskih soli, se šele zavedamo, da bi jih bilo treba s pravilno hrano dobiti v telo že prej. Takrat povprašamo zdravnika za nasvet.

## Neštete odlike limone

Iz Indije, kjer je njena domovina, so limono prenesli v Afriko Arabci, v Evropo pa križarji. Poznamo več vrst tega sadja, toda dobra limona mora imeti te lastnosti: biti mora težja v primerjavi z velikostjo sadeža, imeti mora blede rumeno barvo in gladko lupino.

Sodobna medicina uvršča limono med prave terapevtske izdelke. To je naravni koncentrat vitamina C. Bogastvo tega vitamina v limoni se kaže včasih zares presenetljivo: nekaj kapljic limonovega soka je dovolj, da preprečimo ali ozdravimo skorbut, hudo bolezen, ki nastane zaradi pomanjkanja vitamina C v hrani! Nekaj limonovih kapljic vsak dan zagotavlja prepotrebno količino vitamina C v organizmu.

Zaradi ogromnega bogastva vitamina C je limona aktivna substanca v boju proti utrujenosti in mrazu. Veča odpor-

nost proti infekciji in velja za najboljšo zdravilo proti zimskim boleznim.

Limona vsebuje citrate in druge organske soli, s katerimi deluje na kri in seč alkalno. Pri gripah, prehladih in bolečinah v vratu ustvarja topla limonada z medom prave čudeže.

Limona izboljšuje prebavo pri ljudeh, ki jim primanjkuje kisline, toda sok moramo razredčiti: prevelika uporaba čistega limoninega soka lahko škoduje želodčni sluznici.

Šuščevalnih kur za limoninim sokom, ki so bile svoj čas tako v modi, zdravniki danes ne priporočajo. Velike količine čistega limoninega soka organizmu namreč škodujejo, zaželeno izgube telesne teže pa ni.

### LIMONA — LEPOTILNO SREDSTVO

Kozmetiki svetujejo, da si žene vsako jutro natrejo obraz

s koščkom limonine lupine, da bi si osvežile polt. Odlične so tudi maske iz beljakov z nekaj kapljami limoninega soka. Sok polovice limone je sredstvo za roke in nohte, ki ga ne bi mogli zamenjati z ničemer drugim: koža in nohti postanejo mehki in elastični. Razpoke na rokah zaradi mraza izginejo, če si roke namažemo vsaj tri večere zapovrstjo z zmesjo enakih količin glicerina in limoninega soka.

Kadilci si bodo ohranili bele zobe, če si jih bodo dva do trikrat na mesec natrli z limoninim sokom, potem pa si zobe in usta dobro izprali. Tudi lasje postanejo mehki in sijoči, če pridenemo zadnji vodi za izpiranje nekaj kapelj limoninega soka.

Morda ste za vse te limonine lastnosti že slišali, morda ste za večji del teh nasvetov že vedeli. Toda ne bo odveč, če vas nanje spomnimo še enkrat.

govorila z gospo; in tudi gospa je bila ljubezniva, sedeli sta dolgo in sta se razgovarjali šepetaje in Francka je prinesla materi vina in pogače; mati je vedela vse, kar se je godilo po svetu, in vsi so jo imeli radi...

Vsako uro je pribučalo od daleč in prišel je mimo vlak; časih se je kateri ustavil in ljudje so prihajali, govorili so na peronu ter odhajali skozi vežo. Vselej je prihajala Francka k oknu, posebno takrat, kadar so prihajali tisti vlaki, ki se niso ustavljali. Skozi mala okenca so gledali neznani ljudje, časih je opazila Francka čudovit klobuk na glavi gosposke ženske, bilo ji je, kakor da je zadišalo sladko in opojno od teh lepih tujih ljudi, ki so nosili s sabo vonj daljnih krajev, kjer je sreča in veselje in bogastvo. Šinilo je mimo, tudi sladki vonj je mahoma izginil — vse je bilo pusto naokoli, ob tiru golo kamenje, grmičevje in žalostne samotne smreke. Še je bobnelo zamolklo od daleč utihnilo je. Načelnik se je vračal v vežo sključen, z neprijaznim obrazom, zmerjal je spodaj nekoga in nato je stopal s težkimi koraki po stopnicah.

Železniška postaja je bila precej visoko nad trgov, prilepljena na hrib, ob katerem se je vila železnica kakor železen pas. Spodaj je bila ozka dolina, ki se je polagoma širila; goli, dolgočasni holmi so se dvigali iz nje — kamenje, osat, komaj tu pa tam je dremalo drevo, ki ga veter še ni bil izrval. Okolica trga pa je bila zelena in prijazna — lepi drevoredi, travniki, polje in sredi vrtov in drevoredov dve vrsti belih hiš; le ob klancih je stalo par siromašnih, s slamo kritih koč, ki so gledale dol z mrkim pogledom, kakor zapodene iz gosposke družbe.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

T. POWELL

## nihče ni osamljen

Bil sem mlad detektiv in določili so me, da delam z Martinom. Uspešno nama je uloviti mladeniča, ki je bil osumljen umora z nožem. Tajil je. Martin je bil prepričan, da laže, in po osemurnem navzkrižnem zaslišanju je morilec priznal svoje dejanje.

Vsi ti dogodki, ki so se odigrali s filmsko hitrostjo, so napravili name globok vtis. En človek je bil umorjen, drugi bo ves ostanek življenja preživel za kazniški zapah... Žene, matere, otroci, bratje in sestre — vsi so prizadeti. Brez obzira na to, kako jim bo uspelo pozabiti in oprostiti, njihovo življenje nikoli več ne bo takšno, kot je bilo poprej.

Tudi za Martina to ni bilo brez pomena. Ko sem ga spomnil na to, me je ošinil z ostrim pogledom in rekel:

— Vsak človek na tem svetu ima koga, ki skrbi zanj. Zapomni si to!

— A kaj boš rekel za tiste pregnance brez imen, ki tavajo po svetu in jih občine pokopavajo na svoje stroške.

— Popolnoma osamljenih ljudi ni. Nekdo skrbi, nekdo venomer skrbi za nekoga.

Minili so tedni in bil sem se že popolnoma privadil na Martina in njegovo filozofijo.

Nekega dne so nama sporočili, da so našli v parku Hybernica mrtvo dekle. Takoj sva z Martinom odhitela v park.

Ležala je v grmovju, kakor da bi spala. Bila je mlada, nežna in zelo lepa, če bi bila bolj negovana... Napadalec jo je zbil na tla, tako da je z glavo udarila ob kamen. Truplo je skril v grmovju. Ukradel ji je denarnico in zapestno uro. Blizu kraja zločina sva našla samo del zaponke z jermena zapestne ure.

— Koliko je imela denarja? Pet dolarjev? Morda deset? — je dejal Martin. — Po obleki je videl, da je bila ubožna. Vso pozornost morava posvetiti zastavljalnicam. Morilec te vrste bo prav gotovo poskušal uro čimprej vnovčiti.

Nisva vedela, kako je bilo dekletu ime, in v naslednjih dneh nihče ni prijavil, da bi jo kje pogrešali. Obhod po zastavljalnicah je bil brezuspešen in z zaslišanjem sumljivih oseb nisva mogla ničesar izvedeti, kdo bi bil morilec.

— Njeni starši gotovo ne žive v mestu. Verjetno je prišla sem, da bi se kje zaposlila. Obiskala bova vse hiše, ki izdajajo cenena prenočišča.

Tri dni sva hodila od hiše do hiše. Tretjega dne popoldne jo je neka gospodinja spoznala na sliki, ki sva ji jo pokazala.

— Saj to je Mary Smith!

Odvedla naju je v tesno, čisto sobico. Oprema je bila borna in v redu vzdrževana, a zatohla. Na steni ni bilo nobene slike, nobenih okraskov, samo na posteljni omarici je ležalo nekaj časopisov.

— Koliko časa je stanovala pri vas?

— Nekaj več kakor dva meseca.

— Kdaj ste jo zadnjič videli?

— Prejšnji četrtek. Takrat je plačala najemnino.

— Je imela obiskovalce? Ljubimca?

— Nisem opazila. Niti ne vem, od kod je. Zanimala sem se samo, če je bila zaposlena. Delala je v restavraciji Cloverli kot natakarica.

Vrnita sva se k vozilu in se odpeljala do omenjene restavracije.

— Ali dela pri vas Mary Smith?

— je vprašal Martin lastnika, ki je sedel za blagajno.

— Delala je, a naenkrat je izginila brez odpovedi.

— Zakaj je odšla?

— Kako naj to vem? Ko je nekaj dni ni bilo v službo, sem zaposlil drugo dekle.

— Si niste mogli misliti, da se ji je kaj pripetilo? Da je bila, recimo, bolna?

— Ni bila prva, ki je tako izostala. Zakaj bi me naj torej skrbelo?

— Ali bi nam mogli o njej povedati kaj več?

— Ničesar, no, samo to, da je prišla iz Crossmora. Rad bi vam pomagal, toda ne vem kako.

Takoj sva se odpeljala v Crossmore, mestece v sosednjem okrožju. Martin je ustavil avtomobil v glavni ulici. Po nekem njemu lastnem instinktu se je takoj odpravil v dom

za nepreskrbljene osebe. Nekaj minut pozneje sva stala v upravnikovi pisarni. Pogledal je priloženo sliko in prikimal.

— Da, bila je ena od naših deklet. Upam, da ni ničesar zagrešila.

— Ne, umorjena in oropana, — sem tiho pripomnil. — Kje žive njeni starši?

— Nima staršev. Bila je nezakonski otrok. Rodila se je v občinski bolnišnici in mali ji je dala ime Mary Smith, preden je pobegnila iz mesta neznanu kam. Dekle je živel pri nas, dokler ni dosegla 18 let. Bila je zelo tiha in srmežljiva, brez prijateljev ali prijateljic.

★

Preiskava se nikakor ni premaknila z mesta. Nihče ni ne videl ne

poznal človeka, ki je umoril in oropal dekle v parku.

Prvo sled sva odkrila šele pozno, v sredo, ko je v najino sobo pridrvel policaj in mi izročil ceneno žensko zapestno uro. Skočil sem pokonci in nestrpno odhitel k Martinu. Odprl je miznico in vzel iz nje zapestno, ki sva jo našla v parku. Prav ta del je manjkal na jermenu prinesene ure.

— Kje si jo našel? — sva vprašala policaja.

— Pri nekem Biddixu. Ujeli smo ga s celo družbo kvartopircev.

Biddix je bil droben in zgrbljen starček, star približno šestdeset let. Ločila sva ga od drugih aretirancev in ga zaprla v samico.

— Odkod ti ta ura? — je vpil Martin.

— Poslušajte... — je jedljal možakar. — Če je bila ukradena, prisegam, da nimam s tem nobene zveze. Nekdo mi jo je zastavil med igro.

— Kdo?

— Odšel je, še preden ste nas vse skupaj pobasali.

— Kako se piše?

— Edgar Collins. Stanuje v Vzhodni ulici 311.

Hišo sva kmalu našla pa tudi stanovanje Edgarja Collinsa. Pazljivo sva prisluškovala, ali je kdo v sobi, in se o tem pričela. Vrata so takoj popustila ob skupnem naporu najinih krepkih ramen.

Zaspan, košen in napol plešast možki je naglo skočil iz postelje. Bil je visoke rasti in močan, stal je pred nama v umazanih spodnjih hlačah in raztrgani majici.

— Si ti Edgar Collins?

— Sem. Pa kaj zato?

— Midva sva od policije. Rada bi se malo porazgovorila s teboj!

— je rekel Martin. — Neko dekle so minulo nedeljo umorili v parku Hybernica.

— A kaj to mene briga?

— Če si nedolžen, se brez po-

VALENTIN POLANSEK:

*hodim v kraje*

*hodim v kraje*

*kjer je toliko ljudi  
ki ne vedo  
zakaj sem srečen*

*Ljudi ki nemara mislijo  
da zaradi tega  
ker imam take misli  
ki so jim tuje  
ker govorim druge besede  
kot so jih pričakovali  
ker nekaj vidim  
kar jim ni videti  
ker toliko slišim  
kjer so oni tišine nabiti  
ker toliko doživljam  
kjer najdejo drugi praznino*

*ker najraje  
v take kraje  
zahajam  
kjer je toliko takih ljudi*

trebe razburjaš. Imamo dosti dokazov in verjetno se nismo zmotili.

Collins naju je preslašeno gledal, a nato je nenadoma skočil proti odprtemu oknu. Toda Martin je bil hitrejši, zgrabil ga je s svojimi krepkimi rokami in ga vrgel na tla.

— Tega nisem hotel storiti! — je jedljal Collins. — Sama je padla na kamen. To je bilo nesrečno naključje. Nisem je niti poznal...

Zdelo se mi je, da ga hoče Martin krepko brniti z nogo, vendar se je s skrajnim naporom premagal.

Na pogrebu nesrečne Mary Smith sem se spomnil Martinovih besed: "Ni popolnih osamljencev na tem svetu!" Smrt Mary Smith je močno zadela Martina in mene, njegovega sodelavca. Živela in umrla je v samotni, a vendar ni bila sama.

Martinu nisem ničesar povedal o svojih občutkih. Z njim se je človek le težko pogovoril. Toda dojel sem, da je on to vedel in razumel vse dosti bolje, kakor bi bil to zmogetel jaz.

## smeh stoletij

V razdobju angleškega absolutizma je zelo zanimiva osebnost kralj Henrik VIII., znan zaradi ločitve angleške cerkve od rimske, zaradi plenjenja samostanskih premoženj in množestva.

Ko je potoval skozi manjše mesteca, je opazil, da je bilo njemu na čast nenavadno svečano okrašeno in razsvetljeno. Kralj, ki je poznal težavne finančne razmere tega mesteca, se je začudil veličastnemu sprejemu.

Pred odhodom se je Henrik VIII. še enkrat zahvalil občinskim odbornikom za ljubeznivost.

"Veličanstvo," je odgovoril mestni glavar, "mi smo storili samo to, kar smo bili dolžni."

"Zdaj pa ste dolžni zaradi tega, kar ste storili, kajne!" se je nasmehnil kralj.

Znamenitega angleškega filozofa in državnika Francis Bacon je obiskala kraljica Elizabeta v njegovi majhni hišici na deželi, ki jo je zgradil še pred svojim naglim političnim vzponom.

"Kako to," ga je vprašala kraljica, "da ste si zgradili tako majhno hišo?"

"Nisem jaz kriv, da je moja hiša zame premajhna, krivo je vaše veličanstvo, ki me je napravilo prevelikega za to hišo."

GABRIEL MIRO

## orel in pastir

Čredi je vedno sledil samotni orel. Njegov krik je odmeval v modrini dneva. Oyce so se ustavile na pašniku in ga opazovale. Včasih se je spustil tako nizko, da je bilo čuti šum njegovih krljuti in kljuna ter je njegova senca šušnila prek kožuhov živali. Pastir je legel v travo in drobnica se je stisnila k od poldneva vročim pečinam. Vsa okolica je ležala v soncu, rdeča polja, mlada nežna drevesca, s spokojnostjo obdani sadovnjaki, pristave kot naplavljeni melišča, poti, ki so se izgubljale v soparici na obzorju.

Pastir je premišljeval: "Vidim več sveta kot bi ga lahko prehodil v svojem življenju, toda on me ne vidi; če bi prišel zdaj gospodarjev sin in bi ga pahnili s stene, bi nikoli nihče ne izvedel, toliko zemlje leži vmes."

Zelo zadovoljen je s hrbtom omahnil v travo, a po čelu se mu je razlil kljuvajoč nemir, kot bi ga veke silile naj jih odpre; tedaj je dvignil glavo. Spuščenih peroti in s kremplji trdno oklepajoč strmi rob stene, je strmel vanj orel. Spopadel ga je bes; preklinjal je in bil s pestmi po zraku kot obsedenec. Njegova prača je škrtnila, pastirska palica je završela in orel je vzletel.

Ko je senca pogorja legla na brazde, je pastir pobral svoj sveženj. Pes ovčar je kazal drobnici pot in zganjal k čredi zamudnike. Visoko zgoraj je počasi in umirjeno plaval orel in stražil njihovo pot.

Možu se je zdela samota vsa izpolnjena s srditim pogledom mršavega rjavega ptiča. Bilo mu je kot bi ptica razbirala njegove najbolj skrite misli. Mar ni bilo golobov, ki so se zaljubljali v ljudi in ovace, ki so se vnele v strasti do žensk? Da, pastir in orel sta se sovražila.

"Le od kje zdaj gleda name?" se je ponoči spraševal pastir. In v bližini drobnice je nastavljal pasti z mrhovinastimi vabami, z mesom, da celo s kruhom lastnega kosila.

Prebujali so ga šumi lomečih se kosti, divje prhutanje in kriki. V skobcu so se zvijale lisice, kavke, psi, uharice... teptal jih je s čevlji, spletenimi iz ličkanja in jih davil do smrti. Niso bili oni, ki jih je sovražil, toda prav zato jih je mrzil in ubijal. A nekega dne sta njegov glas in smeh zmoglo zadonela po dolini. Čudoviti orel je nemočno prhutal s krili. Njegovi kremplji so krvaveli v skobcu pasti. Pastir je sedel k njemu in čakal dokler sonce ni popolnoma vzšlo, da bi užival ob pogledu nanj.

Hotel se je nagledati samega sebe v teh srepah, žarečih okroglih očeh, v katerih je vzplamtevala neukrotljiva divjost, a so vendarle gledale hladnokrvno in oblastno. Hotel je, da bi izteklo, da bi ugriznil vanje kot v sadež, prav tako bi storil orel, če bi se pastir ponesrečil kje v samotnem pogorju. Oslepljeni orel ne bi več vedel, da ga opazuje. Orel je drgetajoč odprl kljun; peruti so mu visele kot mlahave roke in čudovito perje mu je kot križ ležalo na hrbtu. Potem je prišel pes. Lajajoč je hodil krog njega in renčal. Orlova glava se je kot izklesana odbijala od modrine neba in v njegovih plamtečih očeh so se zrcalili pes, pastir in veder košček tega podeželskega jutra.

"Kako naj ga usmrtime, da bo dolgo umiral?"

Zavedajoč se krivde sta se pes in gospodar spogledala in ovčar je kazal namero, da se bo zapražil v ptico. Toda do ujetnika ni mogel; jezik mu je molel iz gobca in trepetal nad zemljo kot ranjen sokol. Škrtal je s čeljustmi. "Ne upaš si!" mu je nemo govoril gospodarjev smeh. Res je bilo. Ni si upal. Silovito orlovo dihanje, njegovo najezeno perje in tragični srd so vzvrtinčili zrak vse naokrog. Pastirju so od jeze nabrekli žile na čelu, vendar si ga tudi on ni drznil prijeti in planiti nadenj. Nenadoma je vstal in odšel v svojo koč. Ovčarja je pustil na straži. Orel ni mogel odleteti, a ni mu hotel privoščiti niti tre-

nutka samote. Kmalu se je vrnil s starim pasjim nagobčnikom. Ljudje so hiteli skupaj: kmet, staraka s pristavo, mimoidoči gonjač mul in deček, ki je bil namenjen v vaško šolo. In vpraševali so ga:

"Je to tisti orel, ki ti je sledil kot duša?"

Deček bi rad dobil orla, da bi se v šoli zabaval z njim. Staraka je prosila za kremplj, krivček in drobovine, da bi iz njih zvarila lek proti hudobnemu pogledu in vsakovrstnim boleznim.

Nato so vsi obstopili orla, mu navlekli ovčarjev nagobčnik in ga trdno pritrdili z žico. Potem so ga, kot bi bil že tako brez moči kot divja raca, potegnili iz pasti. En kremplj je sirotno visel navzdol; pastir ga je odlomil in ga vrgel ovčarju, ki se je v skoku pognal nadenj, a ga takoj spet izpustil in odrinil, kot bi mu bil ptič sedel v zatilju. To je napravilo na pastirja močan vtis. V nagobčniku je bila videti orlova glava silno nesrečna in sijoči pogled tako človeški, da se je pastir odvrnil; zakaj ko je stal tako blizu orla, ga je začel nagobčnik plašiti in zdelo se mu je, da reže v njegovo lastno meso in kri.

Vsi so ga otipavali, romal je iz rok v roke. Gladili so ga po prsih, razpihali puh, da bi videli uši na goli koži, stiskali so mu kljun tako, da ni mogel več dihati. Občutili so drget njegovih golih vek, praskali so po roževini in otrdlinah krempljev. Tedaj je žival vztrepetala in se stresla kot brezumna; zadonel je silen, močan udarec kril in orel se je dvignil proti soncu.

Ljudje so rekli:

"Umrli bo kot pes, pes pod nebom in nad vrhovi."

"Umrli bo od gorja kot človek, ki je nekdaž okusil srečo."

In vsi so zrlji za njim in se smejali. Orel pa se je dvignil v sinjino, ponosen in svoboden v pasjem nagobčniku.

## Avstrijski dogodki

### Kongres SPÖ na Dunaju

Te dni zaseda na Dunaju redni kongres Socialistične stranke Avstrije, ki razpravlja o raznih problemih, s katerimi je oziroma bo konfrontirana SPÖ. V ospredju teh razprav je socialistični gospodarski program, ki bo tvoril tudi osrednji del programa, s katerim se bo SPÖ pri prihodnjih volitvah predstavila avstrijskim volivcem. Za uvod v kongres SPÖ so na Dunaju zborovale socialistične žene, ki so se izrekle za širše uveljavljanje žene v celotnem političnem in družbenem življenju. Prav tako pa je zahtevala več soodločanja tudi socialistična mladina, ki je na svojem zborovanju sprejela poseben „manifest mladih“.

### Razvoj tujkega prometa

V turističnem letu 1966 je bilo na Koroškem zabeleženih 11.310.526 turističnih nočitev, v turističnem letu 1967 pa je število nazadovalo za 729.704 nočitev oziroma za 6,46 odstotka. Šele v turističnem letu 1968 je bilo skoraj spet doseženo število nočitev iz leta 1966: zabeležili so namreč 11 milijonov 299.580 nočitev, tako da je nazadovanje v primerjavi z letom 1966 znašalo le še 0,09% ali 10.946 nočitev.

### „Dan odprtih vrat“

Dunajska mestna uprava prireja tudi letos tako imenovani „dan odprtih vrat“, ki prebivalstvu dunajske občine daje možnost, da se na licu mesta prepriča o dejavnosti in problematiki komunalne administracije. Lani je bil ta „dan odprtih vrat“ velik uspeh, saj je več kot 80.000 Dunajčanov obiskalo mestno upravo. Letošnji „dan odprtih vrat“ bo jutri ter bodo vsakemu tisočemu obiskovalcu podarili posebno knjigo Dunaja, vsakemu desetisočemu obiskovalcu pa zlatega „rotovškega moža“, simbol dunajskega magistrata.

### Drugi TV-program

Generalni intendant avstrijskega radia in televizije Gerd Bacher je ob nedavnem obisku na Koroškem izjavil, da je bilo od jeseni 1967 na Koroškem investiran 50 milijonov šilingov za nadaljnji razvoj omrežja. Veliki oddajnik na Dobraču sicer iz tehničnih vzrokov še ne bo gotov do leta 1970, vendar pa bodo daljni predeli Koroške verjetno še letos lahko sprejemali drugi televizijski spored preko oddajnika na Koricu.

## NOVICE IZ SLOVENIJE

### Spomenik tvorcu reforme

Pri gospodarski zbornici SR Slovenije je bila imenovana posebna komisija, ki je prevzela nalogo, da bo poskrbela za postavitev spomenika pokojnemu Borisu Kraigherju, duhovnemu tvorcu gospodarske reforme. Ta komisija se je zdaj odločila, da bodo spomenik postavili na ploščadi pred poslopjem Metalke v Ljubljani. Računajo, da bi spomenik lahko že odkrili prihodnje leto za obletnico ustanovitve osvobodilne fronte, torej za 27. april, ki je bil prejšnji teden uzakonjen kot državni praznik SR Slovenije.

### 52.000 knjig na Ravnah

Študijska knjižnica na Ravnah na Koroškem (Slovenija) ima zdaj že okoli 52.000 knjig, poleg tega pa imajo obiskovalci na razpolago še 40 tujih revij ter 186 jugoslovanskih časopisov in raznih drugih periodičnih publikacij. Posebnost knjižnice je, da zbira rokopise koroških pisateljev. Tako ima na primer rokopise Prežihovega Vrancana. Knjižnica pa hrani tudi zelo dragocene knjige, med katerimi je slovita in redka Dalmatinova biblija iz leta 1584.

### Plastike za Slovenji Gradec

Umetnostna galerija v Slovenjem Gradcu je dala pobudo, da bi na javnih prostorih mesta namestili kiparska dela priznanih domačih in tujih umetnikov. Več kot sto likovnih umetnikov iz vseh koncev sveta je poklonilo svoje stvaritve za slovenjegraško stalno galerijo „Mir, humanost in prijateljstvo med narodi“, nova pobuda pa naj bi razširila poslanstvo galerije tudi na javne kraje mesta. Povabili so razne kiparje iz Avstrije, Anglije, Francije, Italije in Jugoslavije, da bi ob razstavljanju v galeriji izoblikovali vsak po eno plastiko večje dimenzije, ki bi jo potem postavili na določenem kraju v Slovenjem Gradcu. Dunajski kipar Herman Walenta je že dokončal izredno veliko plastiko iz umetnega kamna, ki jo bodo najbrž postavili na glavnem trgu Slovenjega Gradca.

## Ta teden vam priporočamo

- Niko Kuret: **PRAZNIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV**, starosvetne šege in navade  
1. knjiga: Pomlad, 328 str., slik. priloge, pl. 65 šil.
- Niko Kuret: **PRAZNIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV**,  
2. knjiga: Poletje, 268 str., slik. priloge, pl. 65 šil.
- Fran Zwitter: **NACIONALNI PROBLEMI V HABSBUŠKI MONARHIJI**  
in druge razprave, 232 str., pl. 46 šil.
- **RAZGLEDI V KNJIŽEVNOSTI**, zbirka esejev in kritik iz obdobja 1918—1941,  
268 str., br. 18 šil.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti.

Plačilo možno v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

## RADIO PROGRAM

### 1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

**Dnevne oddaje** (razen sobote, nedelje in praznikov): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opažanja — 6.45 Vesele melodije — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanju — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Gospodarska poročila — 14.00 Slavni orkestri, slavni dirigenti — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 18.55 Danes zvečer boste videli in slišali.

**Sobota, 5. 10.:** 6.09 Vesele melodije — 9.00 Smeh sadi k oliki — 10.45 Lepi glas — 13.00 Srečanje v Avstriji — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Avstrijska književnost danes — 15.00 Dunajski simfoniki — 17.10 Knjige, o katerih se govori — 18.00 Domovina Avstrija — 19.20 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Portret — 21.00 Orkestralni koncert — 22.10 Jazz — 22.45 Resni pesniki — 23.10 Mala nočna glasba.

**Nedelja, 6. 10.:** 6.05 Vesele melodije — 8.05 Teden svetovnih dogodkov — 9.10 Satirična oddaja — 11.00 Koncert dunajskih simfonikov — 13.30 Stališče — 13.45 Operni koncert — 15.00 Ljubite klasiko — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.05 Magazin znanosti — 18.00 Veselo petje, veselo igranje — 19.10 Majstri trikotrinskega takta — 21.00 Komorna glasba — 22.10 Pota sovjetske književnosti po smrti Stalina — 22.50 Moderna pesem.

**Ponedeljek, 7. 10.:** 6.05 Odkrito povedano — 6.08 Agrarna politika — 6.13 Vesele melodije — 17.10 Mednarodna radijska univerza — 17.30 Mladinska redakcija — 19.35 Po sledovih stare Avstrije — 20.00 Evropski koncert — 21.00 Glasbeni feljton — 21.30 Čas, v katerem živimo — 23.10 Glasbeni protokol.

**Torek, 8. 10.:** 6.05 Preden odidete — 6.12 Vesele melodije — 13.45 Arthur Schnitzler in njegova doba — 17.10 Raziskovalci na obisku — 19.35 Pogled v znanstveno revijo — 19.45 Pesmi Wolfganga A. Mozarta — 20.00 Za in proti — 21.30 Klavirsko delo Franza Schuberta — 23.20 Eksperimentalna glasba.

**Sreda, 9. 10.:** 6.05 Odkrito povedano — 6.09 Vesele melodije — 13.45 Pripovedniki inozemstva — 17.10 Kvantil, molekule, življenje — 17.30 Mladinska redakcija — 20.00 „Gianni Schicchi“, opera — 21.05 Diskusija skladateljev — 22.10 „Bratje Rico“ — 23.10 Glasbeni protokol.

**Četrtek, 10. 10.:** 6.05 Preden odidete — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.12 Vesele melodije — 17.10 Jezna mavrica nad cvetovi in roso — 17.30 Raziskovalno delo visokih šol — 19.35 Kulturno-politične perspektive — 19.45 Šanson — 20.00 Včerajšnja bodočnost — 21.15 V žarišču — 22.10 Srečanje v pogovoru — 23.30 Kraljica instrumentov — 23.10 Avstrijska glasba 20. stoletja.

**Petek, 11. 10.:** 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.13 Vesele melodije — 13.45 Vesela pripovedka — 17.10 Pomembni znanstveniki — 17.30 Mladinska redakcija — 20.00 Kaspar — 21.15 Glasbene šarade — 22.10 „Bratje Rico“ — 23.10 Glasba z Dunaja.

### REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

**Dnevne oddaje** (razen sobote, nedelje in praznikov): 5.00 Pozdrav — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.05 Zvečer jutranji pozdrav — 9.00 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave — 14.00 Za ženo — 14.15 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.00 Koncert po željah — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.05 Pregled sporeda.

**Sobota, 5. 10.:** 5.05 Veselo zaigrano — 5.50 Obvestila za kmetijske delavce — 7.55 Naš hišni vrt — 8.15 Priljubljene melodije — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za filateliste — 14.20 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 15.30 Koncert po željah — 18.00 Za delovno ženo — 18.40 Koroški visokošolski tedni 1968 — 20.10 Zveneča knjiga gostov — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

**Nedelja, 6. 10.:** 6.10 Orglska glasba — 7.35 Jutranji koncert — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je nova? — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Majhen večerni koncert — 18.30 Koroški portret — 18.45 Pridite in zapojte — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Govori deželni glavar Sima — 20.10 Opereta.

**Ponedeljek, 7. 10.:** 5.05 Jutranji pozdrav iz Linza in Prage — 9.30 Dom in šola — 11.00 Ljudske viže — 13.05 Tedenski pregled — 13.45 Glasba po kosilu — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 17.10 Zabavna oddaja — 19.15 Seksualna vzgoja — 20.10 „Diplomati“, komedija — 21.30 Ljudska glasba sosedov.

**Torek, 8. 10.:** 5.05 Pihalna godba — 8.15 Davčno pravo — 8.20 Priljubljene melodije — 9.30 Ljudske pesmi in plesi iz Vzhodne Prusije — 11.00 Ljudske pesmi — 15.00 Komorna glasba — 18.00 Koroška visokošolska pospeševanje — 19.15 Slišiš pesmico — 20.10 Orkestralni koncert — 21.30 Robert Stolz dirigira.

**Sreda, 9. 10.:** 5.05 Začetek dneva z godbo na pihala — 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Vestil iz umetnosti in znanosti — 11.00 Ljudske pesmi — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Dvomičnost sreče — 15.15 Koroški avtorji — 15.30 Glasba iz Koroške in Slovenije — 17.10 Operetna glasba — 18.00 Kulturna prizma — 19.15 Na obisku pri koroških pihalnih godbah —

20.10 Avstrija je zvezna država — 21.00 Za prijatelja planin.

**Četrtek, 10. 10.:** 5.05 Godba na pihala — 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Ljudske pesmi — 11.00 Za obletnico plebiscita — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Ura pesmi — 17.10 V dunajski koncertni kavarni — 18.00 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 19.15 Veselo in zabavno — 20.10 Za obletnico plebiscita.

**Petek, 11. 10.:** 5.05 Začetek dneva s pihalno godbo — 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Evropska zborovska glasba: Anglija — 11.00 Pesmi in plesi iz Predarke — 13.45 Glasba po kosilu — 14.00 In ljudje so tako prijetni — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 20.10 Lovska ura — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.25 Pogled k sosedu: Bavarska.

### SLOVENSKE ODDAJE

**Sobota, 5. 10.:** 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Slovenski solisti.

**Nedelja, 6. 10.:** 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

**Ponedeljek, 7. 10.:** 14.15 Informacije — Zena, družina, dom — 18.00 Pokoncilski pogovor.

**Torek, 8. 10.:** 14.15 Informacije — Od tedna do tedna na Koroškem — Športni mozaik.

**Sreda, 9. 10.:** 14.15 Informacije — Za gospodarstvo — K 200-letnici Drabosnjakovega rojstva: Igra od zgubljenega sina.

**Četrtek, 10. 10.:** 14.15 Informacije — K 700-letnici Zelenze Kaple.

**Petek, 11. 10.:** 14.15 Informacije — Pesmi Valentina Polanška — Pomenek s starši.

### RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

**Dnevne oddaje** (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski svet — 13.00 Pripovedne dneve in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentariji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nočturno.

**Sobota, 5. 10.:** 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Čez travnike zelene — 9.50 Naš avtopostop — 12.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 12.40 Narodne pesmi slovaške manjšine v Jugoslaviji — 14.05 Paleta zabavnih melodij — 15.45 Literarni sprehod — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Igramo beat — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Godala v ritmu — 20.00 Sobotni večer — 20.30 Zabavna radijska igra — 21.30 Iz fonoteke radia Koper — 22.10 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

**Nedelja, 6. 10.:** 6.00 Dobro jutro — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 12.10 Voščila — 13.15 Operetne uverture in valčki — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.00 Čez hrib in dol — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Popoldne ob za-

Zaradi mednarodnih moto-cros-dirk v Lausdoru je bila za 6. oktober predvidena senzacionalna

**TOMBOLA**

v Celovcu preložena na nedeljo 13. oktobra, začetek ob 13.30 uri.

bavni glasbi — 16.00 Nedeljsko športno popoldne — 17.30 Radijska igra — 18.37 Solistična glasba — 20.00 Zabavna-glasbena oddaja — 22.15 Srečanje večer.

**Ponedeljek, 7. 10.:** 8.08 Dela domačih skladateljev — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Iz albuma skladb za mladino — 9.25 Z opernih odrov — 12.10 Lahka koncertna glasba — 12.40 Koncert pihalnih orkestror — 14.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 14.35 Voščila — 15.40 Poje zbor „France Prešeren“ iz Kranja — 17.05 Operni koncert — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Poje Eida Viler — 20.00 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije — 21.25 Godala v ritmu — 22.10 Radi ste jih poslušali — 23.05 Slovenske pripovedne pesmi.

**Torek, 8. 10.:** 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 12.10 Iz opere „Othello“ — 12.40 Iz kraja v kraj — 14.05 Koncert za odhiti in zabavo — 15.40 V tork nasvidenje — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Iz naših studijev — 18.50 Na mednarodnih križpotjih — 19.15 Poje Stane Mancini —

20.00 Postaja v megli, radijska igra — 20.50 Klavir in orkester — 21.15 Parada popevk — 22.10 Jugoslovanska glasbena tribuna — 23.05 Španske romane.

**Sreda, 9. 10.:** 8.08 Glasba Eduarda Griega — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.10 Kaj pojo otroci — 9.25 Srečanje z orkestri — 12.10 Koncertne skladbe Primoža Ramovša — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 V ritmu Latinske Amerike — 14.35 Voščila — 15.40 Narodne pesmi iz Španije — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Musorgski: Slike z razstave — 18.45 Naš razgovor — 20.00 Ero z onega sveta, opera — 22.10 Zaplešite z nami.

**Četrtek, 10. 10.:** 8.08 Iz oper italijanskih veristov — 8.55 Radijska šola — 9.25 S pevci in ansambli narodno-zabavne glasbe — 12.10 Iz Kozinove opere „Ekvinoxij“ — 12.40 Pihalni orkestri na koncertnem odru — 14.05 Vrtljak zabavnih melodij — 15.40 Pianistka Jelka Suhadolnik-Zalokar — 17.05 Simfonični koncert — 18.15 Glasba in turizem — 19.15 Poje Marjana Deržaj — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.10 Večer komorne glasbe.

**Petek, 11. 10.:** 8.08 Skladbe Karola Pahorja — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Glasbena pravljica — 12.10 Lahka koncertna glasba — 12.40 Čez polja in potoke — 14.35 Voščila — 15.20 Turistični napotki — 15.40 Melodije iz švedske — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi po zabavni glasbi — 18.45 Kulturni globus — 19.15 Poje Edvin Filser — 20.00 Koncert zbora „Slava Klavara“ iz Maribora — 20.30 Dobimo se ob isti uri — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 S festivalov jazz.

## TELEVIZIJA

### AVSTRIJA

**Sobota, 5. 10.:** 16.30 Za otroke — 17.00 Za mladino — 17.30 Za družino — 18.05 Od tedna do tedna — 18.25 Poročila — 18.30 Dober večer želi Heinz Conrad — 19.00 Očarljiva Jeannie — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. Portišca — 20.15 Celmar, prenos komedijskih iger iz Spittala ob Dravi — 21.35 Šport — 22.05 Čas v sliki — 22.15 Ženske v rokah izsiljevalcev, kriminalni film.

**Nedelja, 6. 10.:** 16.30 Princeska na grahu, pravljica — 17.05 Kontakt — 18.15 Operni vodič — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Šport — 20.15 Judith — 22.20 Vroče četrte ure — 22.35 Čas v sliki.

**Ponedeljek, 7. 10.:** 18.25 Poročila — 18.30 Podoba Avstrije — 19.00 Francoski zakon — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Solo za ONCEL — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Šport — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Posebej za vas.

**Torek, 8. 10.:** 18.25 Poročila — 19.00 Mathias Wiermann pripoveduje — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Obzorja — 21.00 Štirje grobji, glasbena veseloigra — 23.15 Čas v sliki.

**Sreda, 9. 10.:** 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Finska — 11.00 Spomini na Heinricha Georga — 11.45 Šport — 17.00 Čarovnik Mirakulis — 17.35 Lassie — 18.00 Šah za vse — 18.25 Poročila — 18.30 Kultura aktualno — 19.00 Tammy — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Goljufi, film — 21.55 X minus 32 — 22.55 Čas v sliki.

**Četrtek, 10. 10.:** 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Nepoznano sosedstvo — 11.00 Komentar k dogodkom — 12.00 Orožje za 16.00 mož — 18.25 Poročila — 18.30 Šport — 19.00 Decernat M — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Vaš nastop prosimo — 21.00 Komtesa Mizzi — 21.55 Čas v sliki — 22.05 Nočni studio.

**Petek, 11. 10.:** 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Puščava Gobi — 11.00 Obzorja — 11.45 77-Sunset-Strip — 18.25 Poročila — 18.30 Podoba Avstrije — 18.50 Gotovo vas bo zanimalo — 19.00 Skok iz oblakov — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Zapuščena strica Phila — 21.25 Dogodki časa — 22.25 Čas v sliki — 22.35 Jazz v Evropi.

### JUGOSLAVIJA

**Sobota, 5. 10.:** 9.35 Šolska oddaja — 18.15 Poročila — 18.20 Katalcarska revija — 19.20 Sprehod skozi čas — 20.00 Dnevnik — 20.35 Festival popevk v Opatici — 22.05 Humoristična oddaja — 23.20 Festival popevk v Opatici.

**Nedelja, 6. 10.:** 9.30 Dobro nedeljo voščimo — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Filmska matineja — 12.00 Nedeljska konferenca — 18.05 Poročila — 18.10 Narodna glasba — 19.05 Serijski film — 20.00 Dnevnik — 20.50 Zabavna glasbena oddaja — 21.40 Športni pregled — 22.10 Dnevnik.

**Ponedeljek, 7. 10.:** 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Ruščina — 16.10 Angleščina — 16.45 Madžarski pregled — 17.00 Poročila — 17.05 Oddaja za otroke — 17.30 S poti po Mehiki — 17.55 Po Sloveniji — 18.25 Slovenščina — 18.50 Reportaža — 19.20 Vokalno instrumentalni solisti — 20.00 Dnevnik — 20.35 Sezona lava, drama — 21.45 Koncert resne glasbe — 22.15 Poročila.

**Torek, 8. 10.:** 14.45 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 18.00 Risanke — 18.20 Oddaja za italijansko manjšino — 18.45 Filmski mozaik — 19.15 Svet na zaslonu — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film.

**Sreda, 9. 10.:** 9.35 Šolska oddaja — 17.05 Madžarski pregled — 17.20 Poročila — 17.25 Oddaja za otroke — 17.45 Kje je, kaj je — 18.00 Pisani trak — 18.20 Oddaja za otroke — 19.05 Poje Arsen Dedič — 19.45 Prospekt — 20.00 Dnevnik — 20.35 Gorenjski slavček, opera — 22.15 Serijski film — 23.05 Poročila.

**Četrtek, 10. 10.:** 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Nemščina — 11.00 Angleščina — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Nemščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.10 Poročila — 17.15 Čarodejna kreda — 17.50 Pionirski dnevnik — 18.00 Po Sloveniji — 18.20 V narodnem ritmu — 18.45 Po sledah napredka — 19.05 Humoristična oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.30 Dramatiziran roman — 21.35 Kulturne diagonale — 22.35 Poročila.

**Petek, 11. 10.:** 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 11.30 Francoščina — 14.45 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.50 Film za mladino — 18.20 Mi mladi — 19.05 Človek, znanost in proizvodnja — 19.35 Srečanje s Ciritom Kosmačem — 20.00 Dnevnik — 20.5